

Hallintovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi pelastuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiksi muiksi laeiksi

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi pelastuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiksi muiksi laeiksi annetun hallituksen esityksen (HE 18/2018 vp) täydentämisestä

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi pelastuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiksi muiksi laeiksi (HE 18/2018 vp): Asia on saapunut hallintovaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty ympäristövaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi pelastuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiksi muiksi laeiksi annetun hallituksen esityksen (HE 18/2018 vp) täydentämisestä (HE 138/2018 vp): Asia on saapunut hallintovaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Lausunto

Asiasta on annettu seuraava lausunto:

- ympäristövaliokunta YmVL 11/2018 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Ilpo Helismaa, sisäministeriö
- rajavartioylitarkastaja Pertti Normia, sisäministeriö
- hallitussihteeri Teija Pellikainen, puolustusministeriö
- ympäristöneuvos Matias Warsta, puolustusministeriö
- hallitussihteeri Merja Huhtala, ympäristöministeriö
- pelastusjohtaja Veli-Pekka Ihamäki, Palosuojelurahasto
- koulutusjohtaja Minna Hirvonen, Pelastusopisto
- eversti Ali Mättölä, Pääesikunta
- palvelujohtaja Harri Juvonen, Suomen ympäristökeskus
- pelastusjohtaja Vesa Parkko, Kymenlaakson pelastuslaitos
- pelastustoimen kehittämisspäällikkö Vesa-Pekka Tervo, Suomen Kuntaliitto
- pelastuspäällikkö Juha Virto, Varsinais-Suomen pelastuslaitos

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

- koulutuspäällikkö Pasi Uurasmaa, Suomen palopäällystiitto ry
- johtaja Karim Peltonen, Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK
- puheenjohtaja Jaakko Pukkinen, Suomen pelastusjohtajat -yhdistys
- toiminnanjohtaja Isto Kujala, Suomen Sopimuspalokuntien Liitto ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- liikenne- ja viestintäministeriö
- Etelä-Suomen aluehallintovirasto
- Liikenteen turvallisuusvirasto (Trafi)
- Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- Finanssiala ry
- rakennusneuvos Pekka Rajajärvi

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- WWF Suomi

HALLITUKSEN ESITYKSET

HE 18/2018 vp

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi pelastuslakia, Pelastusopistosta annettua lakia, palosuojelurahastolakia ja eräitä muita lakeja. Pääosa muutoksista johtuu maakuntien perustamista sekä maakuntaudistuksen täytäntöönpanoa ja valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevasta lainsäädännöstä.

Pelastuslakiin tehtäisiin lisäksi tarkistuksia, jotka koskevat öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjuntaa, pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja kansainvälisen avun vastaanottamista, paloilmoittimien aiheuttamista erheellisistä ilmoituksista perittäviä maksuja, pelastustoimen sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutusta sekä väestönsuojien rakentamista. Väestönsuojeluun liittyvien säännösten systematiikkaa selkeytettäisiin.

Pelastusopistosta annettuun lakiin tehtäisiin eräitä Pelastusopiston tehtäviin liittyviä tarkennuksia ja Palosuojelurahastolakiin eräitä Palosuojelurahaston ohjaukseen ja valvontaan liittyviä tarkennuksia.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020. Öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjuntaa, pelastustoimen sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutusvaatimuksia sekä väestönsuojelua ja väestönsuojien rakentamista koskevat säännökset tulisivat kuitenkin voimaan jo 1 päivänä tammikuuta 2019. Myös meripelastuslain, merenkulun ympäristönsuojelulain ja Pelastusopistosta annetun lain muuttamista koskevat lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

HE 138/2018 vp

Esityksessä ehdotetaan täydennettäväksi hallituksen esitystä laiksi pelastuslain muuttamiseksi ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräksi muiksi laeiksi.

Pelastuslain ja eräiden muiden lakien muuttamista koskevia pykäläehdotuksia muutettaisiin poistamalla niistä maakuntaudistukseen liittyvät viittaukset siten, että nykyinen oikeustila säilyisi tältä osin.

Lakien on tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Yleistä

Alkuperäisen hallituksen esityksen (HE 18/2018 vp) tavoitteena on ollut tehdä maakuntien perustamista, maakuntaudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleen järjestämistä koskevasta lainsäädännöstä johtuvat muutokset pelastuslakiin ja eräisiin muihin lakeihin. Eduskunnalle on 20.9.2018 annettu täydentävä hallituksen esitys (HE 138/2018 vp), jossa mainitut maakuntaudistukseen liittyvät muutosehdotukset ehdotetaan poistettaviksi.

Eduskunnan käsittelyssä on myös maakuntaudistukseen liittyvä hallituksen esitys laiksi pelastustoimen järjestämisestä (HE 16/2017 vp). Eduskunnalle on 22.11.2018 annettu hallituksen esitys laeiksi pelastuslain muuttamisesta ja eräksi muiksi laeiksi (HE 240/2018 vp). Viimeksi mainitussa hallituksen esityksessä ehdotetaan tehtäväksi nyt käsittelyssä olevaan alkuperäiseen hallituksen esitykseen sisältyneet maakuntaudistuksesta johtuvat muutokset pelastuslakiin ja muihin siinä ehdotettuihin lakeihin.

Valiokunta toteaa, että vuonna 2011 voimaan tullutta pelastuslakia (379/2011) on lyhyen ajan sisällä muutettu useisiin erillisiin hallituksen esityksiin perustuvalla lainsäädännöllä. Lisäksi pelastustoimen järjestelmä muuttuu maakuntaudistuksen yhteydessä. Valiokunta pitää näistä syistä tarpeellisena, että pelastuslain toimivuutta arvioidaan myös kokonaisuutena. Valiokunta pitääkin myönteisenä, että saadun selvityksen mukaan vuonna 2019 on tarkoitus asettaa pelastuslain kokonaisuudistusta koskeva hanke. Valiokunnan asiantuntijakuulemisen yhteydessä on tuotu esiin useita yksittäisiä muutosehdotuksia, joiden tarpeellisuutta on syytä arvioida mainitun kokonaisuudistuksen valmistelun yhteydessä.

Käsiteltävänä olevien hallituksen esitysten keskeinen sisältö muodostuu täydentävän hallituksen esityksen antamisen jälkeen öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjuntaa, pelastustoimen sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutusta sekä väestönsuojien rakentamista koskevista pelastuslain muutosehdotuksista. Myös meripelastuslakia, merenkulun ympäristönsuojelulakia, palosuojelurahastolakia ja Pelastusopistosta annettua lakia ehdotetaan muutettaviksi sekä öljyvahinkojen torjuntalaki kumotaan.

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä tästä mietinnöstä ilmenevin huomautuksin ja muutosehdotuksin. Lisäksi valiokunta ehdottaa niiden lakiehdotusten hylkäämistä, jotka on täydentävässä hallituksen esityksessä ehdotettu poistettavaksi esityksestä. Nämä muutosehdotukset sisältyvät myöhemmin valiokunnan käsiteltäväksi tulevaan hallituksen esitykseen (HE 240/2018 vp).

Ölly- ja aluskemikaalivahinkojen torjunta

Nykyisin ympäristöministeriölle kuuluvat öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunnan ylin johto, ohjaus ja valvonta ehdotetaan siirrettäväksi sisäministeriölle. Näiden vahinkojen torjunta kuuluu ehdotuksen mukaan jatkossa pelastuslain mukaiseen pelastustoimeen. Tämä tarkoittaa sitä, että sisäministeriö huolehtii myös öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunnan valtakunnallisista valmisteluista ja järjestelyistä sekä sovittaa yhteen ympäristöministeriön vastuulla olevien ympäristönsuojelua koskevien velvoitteiden huomioon ottamista torjunnassa ja sen kehittämisessä.

Alusöljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunta-, koulutus- ja kehittämistehtävät siirtyvät Suomen ympäristökeskuksesta Rajavartiolaitokselle. Rajavartiolaitos johtaa ehdotuksessa tarkoitettujen vahinkojen torjuntaoperaatioita merellä. Pelastustoimintaa pelastustoimen alueella, kuten saaristossa ja ranta-alueella, johtaa puolestaan alueen pelastusviranomainen.

Muutosten tavoitteena on parantaa merellistä ympäristöturvallisuutta. Öljy- ja kemikaalivahinkojen torjuntaan on tarkoitus luoda nykyistä kustannustehokkaampi ja selkeämpi operatiivisen johtamisen kokonaisuus, jossa hyödynnetään nykyistä monipuolisemmin viranomaisten johtamis- ja toimeenpanokykyä sekä erityisosaamista. Valiokunta toteaa, että Rajavartiolaitoksella on pitkäaikainen ja myös kansainvälinen kokemus merellisissä toiminnoissa. Rajavartiolaitoksella on näin ollen hyvät valmiudet tehtävän hoitamiseen.

Rajavartiolaitos huolehtii ehdotuksen mukaan pelastustoiminnan johtamisesta alusöljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunnassa sekä asettaa pelastustoiminnan johtajan Suomen aluevesillä aavalla selällä tai talousvyöhykkeellä sattuneen vahingon osalta. Rajavartiolaitos nimeää yleisjohtajan, joka vastaa tilannekuvan ylläpitämisestä ja toiminnan yhteensovittamisesta. Pelastusviranomainen puolestaan johtaa torjuntatoimia rannikolla ja saaristossa sekä toimii yleisjohtajana suhteessa muihin toimintaan osallistuviin viranomaisiin.

Ympäristövaliokunta toteaa alkuperäisestä hallituksen esityksestä (HE 18/2018 vp) antamassaan lausunnossa (YmVL 11/2018 vp), että öljy- tai aluskemikaalivahingon sattuessa avomerellä sama torjuntatöiden johtaja on nykyisin vastuussa torjuntaoperaatiosta alusta loppuun, eli öljyvahingon torjunnassa aina siihen asti, kunnes hän päättää, että johtovastuu siirretään jälkitorjunnasta vastaavalle kunnan asianomaiselle viranomaiselle. Öljyvahinkojen torjunnassa olennaista on, että tehokas alkuvaiheen torjunta ehkäisee jälkitorjuntavaiheen kustannuksia. Merellisissä vahingoissa päästö liikkuu tyypillisesti avomereltä saaristoon päin ylittäen näin vastuussa olevien viranomaisten toimivaltarajan. Tällöin samanaikaisesti toimivilla eri viranomaisilla voi olla keskenään ristiriitaisia näkemyksiä voimavarojen käytöstä eri osissa torjunta-alueita. Merialueella tapahtuvaa alusöljyvahinkojen ja aluskemikaalivahinkojen pelastustoimintaa koskevat suunnitelmat laaditaan ehdotuksen mukaan Rajavartiolaitoksen johdolla yhteistyössä pelastuslaitosten

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

kanssa. Ympäristövaliokunta korostaa lausunnossaan tähän suunnitelmaan sisältyvän tarkemman aluejaon ja rajapintojen suurta käytännön merkitystä.

Hallintovaliokunta pitää ympäristövaliokunnan tavoin tärkeänä, että eri viranomaisten välinen tehtävänjako ja johtovastuu ovat jatkossakin mahdollisimman selkeitä. Valiokunta toteaa tässä yhteydessä, että valiokunnan käsiteltävänä olevan maakuntauudistuskokonaisuuteen liittyvän pelastustoimen järjestämistä koskevan hallituksen esityksen (HE 16/2017 vp) tavoitteena on erityisesti pelastustoimen ohjausjärjestelmän kehittäminen siten, että se mahdollistaa nykyistä paremmin valtakunnalliset ja yhdenmukaiset toimintamallit sekä yhteiset tietojärjestelmät koko maassa. Lisäksi valiokunta korostaa, että pelastustoimen järjestelmässä tilanteen johtovastuu ei siirry. Edellä mainitut pelastustoiminnan johtajat voivat johtaa omilla vastuualueillaan tilannetta samanaikaisesti ja myös päättää omalta osaltaan pelastustoiminnan aloittamisesta ja lopettamisesta. Suuressa vahingossa Rajavartiolaitoksen nimeämä pelastustoiminnan johtaja toimii yleisjohtajana, jos avomeritorjunnan tarve sitä vaatii. Yleisjohtaja vastaa tilannekuvan ylläpitämisestä ja toiminnan yhteensovittamisesta.

Öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjuntaa koskevat voimassa olevan öljyvahinkojen torjuntalain säännökset (1673/2009) ehdotetaan sisällytettäväksi pelastuslakiin ottaen kuitenkin huomioon pelastustoimen toimintatavat ja johtamisjärjestelmä. Myös pelastuslain 2 a §:ään ehdotettavat alusöljyvahingon, öljyvahingon, aluskemikaalivahingon ja jälkitorjunnan määritelmät vastaavat niiden nykyistä sisältöä öljyvahinkojen torjuntalaissa. Valiokunta pitää tärkeänä, etteivät pelastusviranomaiset liian varhaisessa vaiheessa siirrä tehtävää jälkitorjunnasta vastaavalle viranomaiselle eli kunnalle.

Pelastustoimen omien johtamisjärjestelmien kokonaisvaltainen hyödyntäminen jää nykyisin osin vajaaksi, koska öljy- ja kemikaalivahinkojen torjuntajärjestelyt poikkeavat muusta pelastustoiminnasta. Muutoksen perusteena on siten Rajavartiolaitoksen ja pelastuslaitosten pelastustoimintaa varten kehitettyjen johtamisjärjestelmien ja -keskusten hyödyntämisen tehostaminen ympäristövahinkojen torjunnassa. Toiminnalliset operointitehtävät eivät myöskään enää sovi luontevasti Suomen ympäristökeskukselle, jota on kehitetty pääasiassa tutkimuslaitokseksi.

Ympäristöhallinnosta siirretään sisäministeriön hallinnonalalle, käytännössä Rajavartiolaitokseen, neljän henkilötyövuoden työpanos. Ehdotettu laki ei sisällä erityisiä valtion sisällä tapahtuvia henkilöstösiirtoja koskevia säännöksiä, vaan valtion virastojen välillä tapahtuvissa henkilöstösiirroissa noudatetaan valtion virkamieslain 5 a — 5 c §:ssä säädetyt periaatteita. Pääsääntönä on, että virat ja niihin nimitetyt virkamiehet siirtyvät samaan virastoon kuin tehtävät siirtyvät. Valiokunta korostaa, että henkilöstösiirroissa tulee noudattaa hyvää henkilöstöpolitiikkaa.

Öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjuntatoimissa sekä torjunnan suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään jatkossakin ympäristöhallinnon ympäristöosaamista. Hallintovaliokunta toteaa, että ehdotetun pelastuslain 35 §:n 2 momentin mukaan öljy- ja kemikaalivahinkojen pelastustoimintaa varten perustettavaan johtoryhmään tulee kutsua ympäristönsuojelun asiantuntija. Saadun selvityksen mukaan tarkoituksena on, että asiantuntijaa on kuultava riippumatta siitä, perustetaanko erityinen johtoryhmä. Säännöksen perusteluissa korostetaan, että ympäristönsuojelullisten näkökohtien huomioon ottamista voidaan tarvita myös lain nojalla tehtävässä päätöksessä pelastustoiminnan lopettamisesta.

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

Ympäristövahinkojen torjuntaan kiinteästi liittyvät asiantuntijatehtävät hoidetaan jatkossa nykyiseen tapaan Suomen ympäristökeskuksessa. Toiminnan jatkuvuuden kannalta on tärkeää, että myös Suomen ympäristökeskuksella on riittävät resurssit toiminnan ohjaukseen ja kehittämiseen.

Öljyvahinkojen jälkitorjunnan yleinen ohjaus, seuranta ja kehittäminen säilyvät ympäristöministeriön tehtävinä. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että valtion talousarvion ulkopuolinen öljysuojarahasto korvaa maa- ja vesialueilla tapahtuvien öljyvahinkojen ja niiden torjunnan kustannukset silloin, kun vahingon aiheuttajaa ei tiedetä tai aiheuttaja ei kykene korvaamaan kustannuksia. Öljysuojarahastosta maksetaan korvauksia vuosittain keskimäärin 10 miljoonaa euroa, mikä vastaa öljysuojamaksun vuosittaista kertymää ja valtion talousarviosta siirretyn öljyjätämaksun määrää. Pelastuslaitokset kattavat öljyvahinkojen torjuntaan varautumista varten tarvittavista kalustohankinnoista ja koulutuksesta noin 80 prosenttia öljysuojarahastosta maksettavilla korvauksilla. Valiokunta korostaa öljysuojarahaston suurta merkitystä käytännön työssä öljyvahinkoihin varautumisessa ja niiden torjumisessa.

Käytännön vastuu öljyvahinkojen torjuntavalmiuden hankkimisesta on ollut Suomen ympäristökeskuksella ja alueellisella pelastustoimella. Suomen ympäristökeskus on hankkinut torjuntakalustoa yhdessä merivoimien ja Rajavartiolaitoksen kanssa. Valiokunta toteaa saamansa selvityksen perusteella, että ehdotetut muutokset eivät vaikuta eri toimijoiden torjuntakaluston hankintaan eivätkä näin ollen myöskään öljysuojarahaston kustantamiin hankintoihin. Esimerkiksi Puolustusvoimien alushankinnat käsitellään saadun selvityksen mukaan nykyiseen tapaan, eikä nyt annetulla esityksellä ole vaikutusta kalustohankintoihin eikä öljysuojarahaston toimintaan tai rahoitukseen.

Valiokunta tähdentää toimivan viranomaisyhteistyön merkitystä myös öljyvahinkojen torjuntavalmiuden hankkimisessa ja muussa varautumisessa. Valiokunta korostaa, että käytettävissä olevilla voimavaroilla tulee saavuttaa paras mahdollinen torjuntavalmius. Sisäministeriön on tarkoitus päivittää yhteistoimintasopimukset muiden toimijoiden kanssa vuoden 2019 aikana, ja alustavat valmistelut on jo käynnistetty. Vuonna 2019 toimitaan voimassa olevien sopimusten mukaisesti.

Väestönsuojien rakentaminen

Valiokunta pitää perusteltuna, että väestönsuojien rakentamista edelleen jatketaan väestön suojaamisen tarpeiden turvaamiseksi. Viimeisimpien ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa koskevien selonteojen mukaan maan puolustaminen ja siviiliväestön suojaaminen perustuvat samoihin uhkakuviin. Väestön suojaamisen perusteet eivät ole merkittävästi muuttuneet aiemmasta (ks. esim. HaVL 40/2016 vp — VNS 6/2016 vp). Hallintovaliokunta on sisäisen turvallisuuden selonteosta antamassaan mietinnössä (HaVM 5/2017 vp) todennut turvallisuusympäristön keskeiset muutokset.

Suomeen on viimeksi kuluneen 50 vuoden aikana rakennettu kohtuullisen kattava väestönsuojakanta. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan Suomessa on vuonna 2016 ollut väestönsuojia noin 28 500 rakennuksessa, joissa on suojapaikat yhteensä 2,27 miljoonalle henkilölle. Väestönsuojat eivät kuitenkaan jakaudu tasaisesti maan eri osiin. Noin 50 kunnassa ei ole yhtään väestönsuojaa, ja 285 kunnassa on suojapaikkoja alle puolelle kunnan asukkaista.

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

Valiokunta pitää tärkeänä, että ehdotetut väestönsuojarakentamista koskevat muutokset turvaavat nykyisen väestönsuojakannan ylläpidon. Myös uusia väestönsuojia edelleen rakennetaan. Väestönsuojia voidaan jatkossakin varautua käyttämään siviiliväestön suojaamiseen mahdollisilta asevaikutuksilta, ionisoivalta säteilyltä ja myrkyllisiltä aineilta.

Väestönsuojien rakentamiseen arvioidaan käytettävän vuosittain noin 60 miljoonaa euroa. Ehdotettujen muutosten tavoitteena on sujuvoittaa väestönsuojien rakentamiseen liittyvää poikkeuslupakäsittelyä ja alentaa väestönsuojarakentamisesta johtuvia kustannuksia. Valiokunta toteaa, että ehdotetut muutokset koskevat vain uusia rakennushankkeita. Ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaan pelastuslain 71 §:n 1 momentin säännöstä väestönsuojan rakentamisvelvollisuudesta uudisrakentamisen yhteydessä sovelletaan kuitenkin myös tilanteissa, joissa rakennuslupa on haettu ennen lain voimaantuloa, jos uuden säännöksen soveltaminen johtaa rakennuksen omistajan kannalta lievempiin vaatimuksiin.

Pelastuslain 71 §:n 1 momentissa säädetty väestönsuojan rakentamisvelvoite ehdotetaan poistettavaksi sellaisista kevytrakenteisista rakennuksista, joiden väestönsuojan rakennuskustannukset olisivat erityisen korkeat suhteessa koko rakennuksen rakentamiskustannuksiin. Tällaisia rakennuksia ovat hallituksen esityksen perustelujen mukaan esimerkiksi lämmittämättömät urheilun harjoitusrakennukset, varastorakennukset, ratsastusmaneesit ja peltirakenteiset hallit. Valiokunta tähdentää, että aluehallintovirasto on edellä mainitulla perusteella voinut yksittäistapauksessa jo nykyisin myöntää vapautuksen väestönsuojan rakentamisvelvollisuudesta. Ehdotettu muutos ei valiokunnan käsityksen mukaan merkittävästi vaikuta rakennettavien väestönsuojien määrään.

Lisäksi väestönsuojien rakentamiskustannuksia ehdotetaan alennettavaksi helpottamalla mahdollisuuksia rakentaa yhteisiä väestönsuojia. Nykyisistä väestönsuojapaikoista lähes 90 prosenttia on talokohtaisissa teräsbetonisuojuissa ja 10 prosenttia kalliosuojuissa. Valiokunta pitää tärkeänä, että väestönsuojalla on aina normaaliolojen käyttötarkoitus. Suurin osa asuinrakennusten väestönsuojista on varastokäytössä. Kalliosuojat ja isot teräsbetonisuojat puolestaan ovat yleensä urheilu- tai pysäköintikäytössä. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että yhteissuojien käytön lisääntyminen pidentää jonkin verran keskimääräistä suojautumismatkaa.

Väestönsuojarakentamiseen kohdistuvien harkinnanvaraisten vapautusten ja helpotusten myöntäminen ehdotetaan siirrettäväksi aluehallintovirastolta ja sisäministeriöltä rakennusluvan myöntävälle viranomaiselle. Tämä keventää menettelyyn liittyvää hallinnollista taakkaa. Valiokunta korostaa, että rakennusluvan myöntävän viranomaisen on jatkossakin kuultava pelastusviranomaista tällaista päätöstä tehdessään. Viranomaisen on aina arvioitava väestönsuojarakentamista koskevia helpotuksia myös väestön suojaamisen näkökulmasta.

Väestönsuojia rakennetaan vuosittain noin 600 rakennukseen. Etelä-Suomen aluehallintovirasto on antanut vuodessa keskimäärin 10 myönteistä päätöstä rakentamisvelvoitteesta vapauttamiseksi. Sisäministeriön käsittelemät alueelliset vapautukset ovat olleet harvinaisia yksittäistapauksia. Tässä yhteydessä on syytä kiinnittää huomiota siihen, että edellytyksenä väestönsuojien rakentamisvelvoitteesta vapauttamiselle tietyllä alueella on, että pelastusviranomaisen arvion mukaan alueella on jo ennestään riittävä määrä suojapaikkoja tai väestön suojaaminen on turvattu muulla tavoin. Ehdotettu muutos ei valiokunnan käsityksen mukaan merkittävästi lisää kuntien raken-

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

nusvalvontaviranomaisten työmäärää. Muutoksella ei myöskään ole tarkoitus muuttaa aluehallintoviraston nykyisin soveltamaa ratkaisukäytäntöä.

Muuta

Palosuojelurahastolakiin ehdotetuilla muutoksilla vahvistetaan sisäministeriön Palosuojelurahastoa koskevaa ohjausroolia. Ohjauksen vahvistaminen perustuu Valtiontalouden tarkastusviraston vaatimukseen siitä, että rahastossa olevia varoja tulee valvoa tuloksellisuuden kannalta yhtä tehokkaasti kuin talousarviovaroja. Muutosehdotuksen mukaan sisäministeriö muun muassa hyväksyy rahaston tulostavoitteet rahaston hallituksen esityksestä. Tulostavoitteet kirjataan rahaston ja ministeriön välisen tulossopimuksen muotoon.

Valiokunta toteaa saamansa selvityksen perusteella, että Palosuojelurahaston ohjauksen vahvistamisen tarkoitus ei ole muuttaa rahaston varojen käyttöä valtion hankkeisiin. Palosuojelurahastolaki ei nykyisellään estä näiden hankkeiden avustamista. Palosuojelurahaston varat muodostuvat palovakuutuksen yhteydessä kerättävästä palosuojelumaksusta. Palosuojelurahastosta jaetaan vuosittain noin 11 miljoonaa euroa tulipalojen ehkäisyyn ja pelastustoiminnan kehittämiseen. Valiokunta tähdentää, että Palosuojelurahaston varat on käytettävä mahdollisimman tuloksellisesti Palosuojelurahaston tarkoituksen toteuttamiseksi eli tulipalojen ehkäisyyn ja pelastustoiminnan edistämiseen.

Pelastustoimintaa johtaa pelastuslain 34 §:n mukaan aina viranomainen. Alueen pelastustoimivoi pelastuslain 25 §:n mukaan käyttää pelastustoiminnassa apunaan sopimuspalokuntaa tai muuta pelastusalalla toimivaa yhteisöä sen mukaan kuin niiden kanssa sovitaan. Pelastuslaitoksen tulee lain 56 §:n mukaan huolehtia siitä, että sen sivutoimisella ja sopimushenkilöstöllä on riittävä koulutus pelastustoimintaan. Säännöksestä ei käy ilmi, millaista koulutusta on pidettävä riittävänä. Tämä on hallituksen esityksen perustelujen mukaan aiheuttanut epätietoisuutta ja alueellisia tulkintaeroja.

Pelastuslain 57 §:ssä säädetty pelastustoimen sivutoimiselta henkilöstöltä ja sopimushenkilöstöltä edellytetty riittävä koulutus ehdotetaan täsmennettäväksi tarkoittamaan Pelastusopiston laatiman opetus suunnitelman mukaista koulutusta. Valiokunta pitää tätäkin muutosta perusteltuna, mutta ehdottaa valiokunnan yksityiskohtaisista perusteluista ilmenevin tavoin pykälään eräitä täsmennyksiä. Valiokunta korostaa tässäkin yhteydessä sopimushenkilöstön merkitystä pelastustoimen kokonaisuudessa. Lisäksi valiokunta toteaa, että myös öljyntorjuntaan liittyvän vapaaehtoistoiminnan tulee olla viranomaisjohtoista.

Seuranta

Valiokunta toteaa, että merellisten ympäristövahinkojen torjunnan vastuuketjujen selkeys on välttämätön edellytys menestykselliselle toiminnalle. Valiokunta pitää tärkeänä, että muutoksen vaikutuksia erityisesti vastuiden selkeään järjestymiseen ja ympäristönäkökohtien huomioon ottamiseen öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunnassa seurataan.

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki pelastuslain muuttamisesta

2 a §. Määritelmät. Valiokunta on tehnyt teknisen korjauksen pykälän 1 momentin 5 kohtaan.

26 §. Pelastusviranomaiset. Pykälä on täydentävässä hallituksen esityksessä (HE 138/2018 vp) ehdotettu poistettavaksi esityksestä. Saadun selvityksen perusteella pykälän 1 momentissa on kuitenkin tarpeen korjata ministeriön nimi vastaamaan sen nykyistä kirjoitusasua.

36 a §. Pelastustoiminnan johtajan toimivaltuudet öljyvahingon ja aluskemikaalivahingon torjunnassa. Valiokunta toteaa saamansa selvityksen perusteella, että ehdotetun säännöksen on ollut tarkoitus vastata voimassa olevaa oikeustilaa. Pykälään on ollut määrä koota voimassa olevan öljyvahinkojen torjuntalain (1673/2009) 20 ja 23 §:n säännökset sekä 36 §:n 2 momentin säännökset korvausvelvollisuudesta toimivaltuuksia vastaavin osin. Ehdotetusta 36 a §:stä on kuitenkin jäänyt valmistelussa pois öljyvahinkojen torjuntalain 36 §:n 2 momenttia vastaava sisältö. Valiokunta ehdottaa tästä syystä, että pykälään lisätään uusi 3 momentti, jossa säädetään korvauksen suorittamisesta pykälän 1 ja 2 momentin mukaan käyttöön otetusta omaisuudesta sekä torjuntatehtävien suorittamisesta ulkopuoliselle aiheutuneen vahingon korvaamisesta.

36 b §. Alusta ja sen lastia koskevat toimenpiteet. Valiokunta ehdottaa liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan virastorakenteen muutoksen (EV 102/2018 vp) huomioon ottamiseksi, että Liikenteen turvallisuusvirasto muutetaan pykälässä Liikenne- ja viestintävirastoksi.

46 §. Yhteistyö pelastustoiminnassa. Valiokunta on tehnyt teknisen korjauksen pykälän 2 momentin 3 kohtaan.

57 §. Pelastustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimukset. Pykälässä säädetään pelastustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista. Alkuperäisessä hallituksen esityksessä (HE 18/2018 vp) ehdotetaan muutettavaksi pykälän 2 momenttia siten, että siinä säädetty pelastustoimintaan osallistuvalla sivutoimiselta sekä sopimuspalokuntaan ja muuhun sopimuksen tehneeseen yhteisöön kuuluvalta henkilöltä vaadittava riittävä koulutus täsmennetään tarkoittamaan Pelastusopiston opetussuunnitelman mukaista koulutusta. Opetussuunnitelman valmistelu, ylläpito ja kehittäminen, kouluttajakoulutus, kouluttajarekisterin ylläpito sekä opetusmateriaalin tuottaminen ovat jatkossa Pelastusopiston tehtäviä, mistä ehdotetaan säädetävän täydentävän hallituksen esityksen (HE 138/2018 vp) 2. lakiehdotuksen 2 §:n 3 momentissa.

Käsiteltävänä olevissa hallituksen esityksissä ei ehdoteta muutoksia pykälän 1 momenttiin. Voimassa olevan säännöksen mukaan pelastustoimintaan osallistuvalla pelastuslaitoksen päätoimiselta miehistöltä, alipäällystöltä ja päällystöltä vaaditaan virkaa tai tehtävää vastaava pelastusalan tutkinto. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa pykälän 3 momentin mukaan tarkempia säännöksiä pykälän 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista tutkinnoista ja koulutuksesta. Pelastustoimintaan osallistuvan päätoimisen henkilöstön kelpoisuudesta säädetään pelastustoimesta annetun valtioneuvoston asetuksen (407/2011) 6 §:ssä ja pelastustoimintaan osallistuvan sivutoimisen henkilöstön ja sopimuspalokunnan henkilöstön kelpoisuudesta 7 §:ssä.

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

Valiokunta pitää erityisten kelpoisuusvaatimusten asettamista pelastustoimen henkilöstölle edelleen perusteltuna muun muassa sen vuoksi, että henkilöstö työskentelee tehtävissä, joissa työntekijöiden oma sekä autettavien ja yhteiskunnan turvallisuus edellyttävät määrätyn tasoista ammattitaitoa.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on käynyt ilmi, että pelastuslain 57 §:n 1 momenttia on mahdollista tulkita niin, että esimerkiksi pelastuslaitoksen päätoimisia palotarkastajia, joilla ei ole säännöksessä edellytettyä pelastusalan tutkintoa, ei voida käyttää pelastustoimintaan liittyvissä tukitehtävissä esimerkiksi tilanne- ja johtokeskuksissa. Valiokunnan käsityksen mukaan pelastuslain 57 §:n 1 momentissa ei säädetä siitä, millainen tutkinto kullakin tulipalon tai muun onnettomuuden johdosta suoritettavassa pelastustehtävässä tai siihen liittyvässä tukitehtävässä toimivalla tulisi olla. Pelastustoimintaan osallistuu saadun selvityksen mukaan pelastuslaitoksen palveluksessa olevan kelpoisuusehdot täyttävän päällystön, alipäällystön ja miehistön lisäksi käytännössä aina muitakin toimijoita. Pelastuslain 46 §:ssä säädetään valtion ja kunnan viranomaisten velvollisuudesta osallistua pelastuslaitoksen johdolla pelastustoimintaan. Tällä henkilöstöllä ei yleensä ole pelastuslaissa säädettyä pelastusalan tutkintoa.

Valiokunta tähdentää, että pykälässä säädetään kelpoisuudesta siinä mainittuun virkaan tai tehtävään. Jos esimerkiksi palotarkastajan virkaan kuuluu osallistuminen pelastustoimintaan, tutkinto vaaditaan, jotta hänet voidaan kyseiseen virkaan nimittää. Sen sijaan tukitehtävissä toimimiseen esimerkiksi johtokeskuksessa ei ole saadun selvityksen mukaan lainsäädännöllistä estettä. Valiokunnalle asiantuntijakuulemisen perusteella muodostuneen käsityksen mukaan voimassa oleva pelastuslain 57 §:n 1 momentin säännös ei estä esimerkiksi päätoimisen palotarkastajan tai muun henkilöstön, kuten kalustonhoitajan tai moniammatillisessa yksikössä toimivan ensihoitajan, osallistumista pelastustoimintaan tai siihen liittyvien tukitoimintojen hoitamiseen käytännön pelastustoimintatilanteessa. Saadun selvityksen mukaan voimassa oleva lainsäädäntö ei tosiasiaa estä henkilöstön tarkoituksenmukaista käyttöä eri tehtävissä. Tässä yhteydessä on syytä todeta myös, että sisäministeriö voi pelastuslain 58 §:n mukaan erityisestä syystä antaa erivapauden pelastuslaissa säädettyistä kelpoisuusvaatimuksista pelastuslaitoksen virkaan tai tehtävään.

Valiokunta toteaa myös, että pelastuslain 57 §:n 2 momentin säännös ei ole esteenä moniammatilliselle yhteistyölle. Ensihoitajalta, jonka viran tehtäviin ei kuulu osallistuminen pelastustoimintaan, ei edellytetä virkaan tai tehtävään nimitettäessä 57 §:n 1 momentissa tarkoitettua kelpoisuutta hänen osallistuessaan pelastustoimintaan. Pelastuslaissa ei säädetä moniammatillista yksikköä miehittävän henkilöstön kelpoisuudesta.

Valiokunta ehdottaa saamansa selvityksen perusteella, että pykälän 1 momenttia täsmennetään siten, että sen sanamuoto vastaa nykyistä selkeämmin lainsäädännössä yleisesti käytettyä muotoilua kelpoisuudesta tulla nimitetyksi virkaan tai tehtävään. Valiokunta ehdottaa pykälän 2 ja 3 momentin hyväksymistä täydentävässä hallituksen esityksessä (HE 138/2018 vp) ehdotetussa muodossa.

Valiokunta toteaa, että pelastustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimusten mahdollinen muuttaminen edellyttää laajempaa selvitystä kuin asian eduskuntakäsittelyssä on tässä yhteydessä mahdollista tehdä. Saadun selvityksen mukaan pelastustoimen koulutusjärjestelmää on tarkoitus uudistaa vastaamaan kansallisia tarpeita pelastustoimen uudistuksen yhteydessä. Mahdollisia muu-

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

toksia kelpoisuusehtoihin voidaan selvittää esimerkiksi koulutusjärjestelmän uudistamisen tai tulevan pelastuslain kokonaisuudistuksen yhteydessä.

67 §. *Velvollisuus osallistua väestönsuojelukoulutukseen.* Valiokunta on tehnyt pykälään teknisen korjauksen.

71 §. *Väestönsuojan rakentamisvelvollisuus uudisrakentamisen yhteydessä.* Valiokunta on tehnyt teknisen korjauksen pykälän 1 momenttiin.

27 §. *Alueen pelastustoimen ja pelastuslaitoksen tehtävät.* 105 §. *Uhkasakko ja teettämisuhka.* 106 §. *Rangaistukset.* Valiokunta on sovittanut 27, 105 ja 106 §:ään ehdotetut muutokset yhteen aiemmin tehtyjen muutosten (EV 110/2018 vp — HE 64/2018 vp) kanssa.

Johtolause. Valiokunta toteaa, että myös lakiehdotuksen johtolauseetta on tarkistettava.

2. Laki Pelastusopistosta annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta

2 §. *Pelastusopiston tehtävät.* Valiokunta on tehnyt teknisen korjauksen pykälän 3 momenttiin.

3. Laki palosuojelurahastolain muuttamisesta

Johtolause. Valiokunta on tehnyt teknisen korjauksen lakiehdotuksen johtolauseeseen.

8. Laki meripelastuslain 4 §:n muuttamisesta

4 §. *Muut meripelastukseen osallistuvat viranomaiset ja toimijat.* Valiokunta on tehnyt teknisen korjauksen pykälän 2 momentin 5 kohtaan.

Johtolause. Valiokunta toteaa, että lakiehdotuksen johtolauseessa on otettava huomioon lain 4 §:n 1 ja 2 momenttiin aiemmin tehdyt muutokset (EV 102/2018 vp).

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Hallintovaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy hallituksen esitykseen HE 18/2018 vp sisältyvät 9. ja 11. lakiehdotuksen ja hallituksen esitykseen HE 138/2018 vp sisältyvät 9. ja 11. lakiehdotuksen muuttamattomina ja yhdistettyinä 9. ja 11. lakiehdotukseksi.

Eduskunta hyväksyy hallituksen esitykseen HE 18/2018 vp sisältyvät 1.—3. ja 8. lakiehdotuksen ja hallituksen esitykseen HE 138/2018 vp sisältyvät 1.—3. ja 8. lakiehdotuksen muuttettuina ja yhdistettyinä 1.—3. ja 8. lakiehdotukseksi. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Eduskunta hylkää yhdistettyinä hallituksen esitykseen HE 18/2018 vp ja hallituksen esitykseen HE 138/2018 vp sisältyvät 4.—7. ja 10. lakiehdotuksen.

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

pelastuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pelastuslain (379/2011) 1, 2 ja 6 §, 10 §:n 3 momentin, 11 §:n 3 momentin, 12 §:n 3 momentin ~~suomenkielinen sanamuoto~~, 17 §:n 3 momentin ~~suomenkielinen sanamuoto~~ ja 26 §:n ~~suomenkielinen sanamuoto~~, 27, 31 ja 34 §, 36 §:n 1 momentti, 38 §:n 4 momentti, 39 §:n suomenkielinen sanamuoto, 40, 46 ja 47 §, 48 §:n 3 momentti ja 4 momentin suomenkielinen sanamuoto, 49 §, 56—58 §, 64—67 ja 71 §, 74 §:n 1 momentin suomenkielinen sanamuoto, 75 ja 80 §, 87 §:n 1 momentti, 89, 96, 100, 102 ja 103 §, 105 §:n 1 momentti, 106 §, 107 §:n 1 ja 2 momentin suomenkielinen sanamuoto ja 109 § sekä 110 §:n ja 111 §:n 3—5 momentin suomenkielinen sanamuoto,
sellaisina kuin niistä ovat 27 §, 105 §:n 1 momentti ja 106 § laissa / , 38 §:n 4 momentti laissa 424/2017, 89 § laissa 1171/2016 ja 103 § osaksi laissa 470/2015, sekä
lisätään lakiin uusi 2 a, 22 a—22 c ja 27 a §, 32 §:ään uusi 3 ja 4 momentti, 35 §:ään uusi 3 momentti sekä lakiin uusi 36 a—36 c, 89 a, 89 b, 99 a, 99 b ja 111 a § seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tavoite

Tämän lain tavoitteena on parantaa ihmisten turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia. Lain tavoitteena on myös, että onnettomuuden uhatessa tai tapahtuttua ihmiset pelastetaan, tärkeät toiminnot turvataan ja onnettomuuden seurauksia rajoitetaan tehokkaasti niin, että ihmisille, omaisuudelle ja ympäristölle aiheutuvat haitat jäävät mahdollisimman vähäisiksi.

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

2 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään ihmisten, yritysten sekä muiden yhteisöjen ja oikeushenkilöiden velvollisuudesta:

- 1) ehkäistä tulipaloja ja muita onnettomuuksia;
- 2) varautua onnettomuuksiin sekä toimintaan onnettomuuksien uhatessa ja sattuesssa;
- 3) rajoittaa onnettomuuksien seurauksia;
- 4) rakentaa ja ylläpitää väestönsuojia;
- 5) osallistua pelastustoiminnan tehtäviin ja väestönsuojelukoulutukseen.

Tässä laissa säädetään lisäksi:

- 1) pelastustoimen viranomaisten tehtävästä ohjata, neuvoa, ja valvoa 1 momentissa tarkoitettuja tahoja momentissa säädettyjen velvollisuuksien täyttämiseksi;
- 2) pelastustoimen viranomaisten ja Rajavartiolaitoksen tehtävistä pelastustoiminnassa; sekä
- 3) pelastustoimen viranomaisten ja Rajavartiolaitoksen toimivallasta pelastustoimessa.

Tässä laissa säädetään myös yhteistoiminnasta 2 momentissa mainittujen tehtävien hoitamisesta sekä niihin varautumisesta.

Lisäksi pelastustoimen viranomaisille voi kuulua tehtäviä sen mukaan kuin muussa laissa säädetään.

Tämän lain mukainen toiminta on suunniteltava ja järjestettävä siten, että se on mahdollista myös valmiuslain (1552/2011) mukaisissa poikkeusoloissa. Pelastustoimen erityisistä toimivaltuuksista poikkeusoloissa säädetään valmiuslaissa.

2 a §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *pelastustoimella* tehtävää alaa, joka koostuu tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäisyistä sekä pelastustoiminnasta;
- 2) *pelastustoiminnalla* kiireellisiä tehtäviä, joiden tarkoituksena on pelastaa ja suojata ihmisiä, omaisuutta ja ympäristöä onnettomuuden uhatessa tai sattuesssa sekä rajoittaa onnettomuudesta aiheutuvia vahinkoja ja lieventää onnettomuuden seurauksia;
- 3) *suojaväistöllä* ihmisten ja omaisuuden kiireellistä evakuointia, joka tapahtuu pelastusviranomaisen määräyksestä tulipalon tai muun onnettomuuden tai niiden välittömän uhan vuoksi;
- 4) *väestönsuojelulla* valmiuslain 3 §:n 1 kohdassa tarkoitettujen poikkeusolojen aikana tapahtuvaa humanitaaristen tehtävien suorittamista, joiden tarkoituksena on siviiliväestön suojeleminen viuhollisuuksien ja onnettomuuksien vaaroja vastaan ja siviiliväestön auttaminen selviytymään niiden välittömiltä vaikutuksilta sekä välittömien edellytysten luominen eloonjäämiselle;
- 5) *sopimuspalokunnalla* pelastustoimen järjestelmään kuuluvaa vapaaehtoista palokuntaa, laitospalokuntaa, teollisuuspalokuntaa **tai** sotilaspalokuntaa, joka on tehnyt pelastuslaitoksen kanssa sopimuksen pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta.

Lisäksi tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *öljyllä* kivennäisöljyä kaikissa muodoissaan, raakaöljyä, polttoöljyä, öljyliete, öljyjäte ja jalostetut tuotteet mukaan luettuina, sekä öljypitoista seosta ja jätettä;

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

2) *muulla haitallisella aineella* muuta sellaista ainetta kuin öljyä, jonka joutuminen mereen saattaa aiheuttaa pilaantumista;

3) *aluksella* merenkulun ympäristönsuojelulain (1672/2009) 1 luvun 2 §:n 14 kohdassa tarkoitettua vesikulkuneuvoa;

4) *maa-alueen öljyvahingolla* sellaista maa-alueella tapahtuvaa vahinkoa tai haittaa, jonka maahan tai veteen joutunut öljy aiheuttaa ihmiselle tai ympäristölle likaamalla, turmelemalla tai pilaamalla maaperää, vesiä, kasvillisuutta, eläimistöä, laitteita tai rakenteita;

5) *alusöljyvahingolla* aluksesta aiheutuvaa tapahtumaa tai samaa alkuperää olevaa tapahtumasarjaa, joka johtaa tai saattaa johtaa öljypäästöön ja joka vaarantaa tai saattaa vaarantaa vesistön tai meriympäristön taikka rannikon tilan tai niihin liittyviä etuja, ja joka vaatii kiireellisesti suoritettavia toimia;

6) *öljyvahingolla* maa-alueen öljyvahinkoa ja alusöljyvahinkoa;

7) *aluskemikaalivahingolla* aluksesta merialueella aiheutuvaa tapahtumaa tai samaa alkuperää olevaa tapahtumasarjaa, joka johtaa tai saattaa johtaa muun haitallisen aineen kuin öljyn päästöön ja joka vaarantaa tai saattaa vaarantaa meriympäristön taikka rannikon tilan tai niihin liittyviä etuja, ja joka vaatii kiireellisesti suoritettavia toimia;

8) *jälkitorjunnalla* öljyvahingon torjuntaa, jota tehdään öljyn pilaaman maaperän, pohjaveden ja rannikon puhdistamiseksi ja kunnostamiseksi sen jälkeen, kun välttämättömät torjuntatoimet vahingon rajoittamiseksi ja öljyn keräämiseksi on tehty.

6 §

Avotulen teko

Nuotiota tai muuta avotulta ei saa sytyttää Ilmatieteen laitoksen antaman metsä- tai ruohikkopalovaroituksen aikana tai jos olosuhteet kuivuuden, tuulen tai muun syyn takia ovat sellaiset, että metsäpalon, ruohikkopalon tai muun tulipalon vaara on ilmeinen.

Avotulta ei saa tehdä toisen maalle ilman maanomistajan lupaa.

Alueen pelastusviranomainen voi perustellusta syystä kieltää avotulen teon pelastustoimen alueella tai osassa sitä määräajaksi. Päätöksestä tulee tiedottaa tarpeellisessa laajuudessa.

3 luku

Toiminnanharjoittajan sekä rakennuksen omistajan ja haltijan velvollisuudet

10 §

Rakennusten uloskäytävät

Uloskäytävät ja kulkureitit niille tulee tarvittaessa merkitä ja valaista asianmukaisesti. Merkitsemisestä ja valaisemisesta voidaan antaa tarkempia säännöksiä sisäministeriön asetuksella.

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

11 §

Kiinteistöjen pelastustiet

Sisäministeriön asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä pelastustien merkitsemisestä.

12 §

Laitteiden kunnossapito

Sisäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä:

- 1) laitteiden toimintakunnossa pitämiseen liittyvistä teknisistä yksityiskohdista ja menettelyta-voista sekä kunnossapito-ohjelmasta;
- 2) laitteista, jolle on tehtävä käyttöönotto- tai määräaikaistarkastus tai jotka on huollettava määrävällein;
- 3) huollon ja tarkastuksen ajankohdasta ja määrävälisestä;
- 4) toimenpiteiden kirjaamisesta.

~~16 § (Poist.)~~

~~Yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma~~

~~Yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma on toimitettava viimeistään 14 vuorokautta ennen tilai-
suuden alkamista tiedoksi maakunnan pelastusviranomaiselle. Maakunnan pelastusviranomai-
nen voi erityisestä syystä hyväksyä, että yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma toimitetaan sille
tiedoksi edellä mainitun määräajan jälkeen. Jos 2 momentissa tarkoitettu selvitys ja arvio tilaisuu-
den vaaroista ja riskeistä tai niiden perusteella määritellyt turvallisuusjärjestelyt ja ohjeet ovat
maakunnan pelastusviranomaisen arvion mukaan puutteelliset, maakunnan pelastusviranomai-
nen voi palauttaa suunnitelman täydennettäväksi. Maakunnan pelastusviranomaisen tulee myös
tarvittaessa suorittaa kohteessa 80 §:n mukainen palotarkastus ja ryhtyä 81 ja 82 §:n mukaisiin
toimenpiteisiin. Maakunnan pelastusviranomaisen tulee tarvittaessa ilmoittaa sille toimitetusta
suunnitelmasta poliisille ja ensihoidosta vastaavalle terveysturvaviranomaiselle. Velvollisuudesta il-
moittaa pelastusviranomaiselle räjähteiden tai vaarallisten kemikaalien käytöstä erikoistehostee-
na säädetään vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/
2005) 81 §:ssä.~~

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

17 §

Palovaroittimet

Sisäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen laitteiden määrästä, sijoittamisesta sekä toiminnasta.

18 § (Poist.)

Poistumisturvallisuus hoitolaitoksissa sekä palvelu- ja tukiasumisessa

Edellä 1 momentin mukaisella toiminnanharjoittajalla tarkoitetaan hoitolaitoksen ylläpidosta ja palvelu- ja tukiasumisen järjestämisestä huolehtivaa maakuntaa, kuntaa ja muuta julkisoikeudellista yhteisöä. Toiminnanharjoittajalla tarkoitetaan myös yritystä ja muuta yhteisöä, joka maakunnan, kunnan tai muun julkisoikeudellisen yhteisön kanssa tehdyn sopimuksen perusteella tai muutoin vastaa tai huolehtii hoitolaitoksen ylläpidosta tai palvelu- ja tukiasumisen järjestämisestä.

19 § (Poist.)

Poistumisturvallisuus selvitys

Poistumisturvallisuus selvitys ja sen muutokset on toimitettava maakunnan pelastusviranomaiselle 20 §:n 1 momentissa tarkoitetun arvion tekemistä varten. Poistumisturvallisuus selvitys on toimitettava lisäksi tiedoksi rakennusvalvontaviranomaiselle.

20 § (Poist.)

Poistumisturvallisuuden arviointi ja poistumisturvallisuuden toteuttamissuunnitelma

Maakunnan pelastusviranomaisen tulee arvioida poistumisturvallisuus selvityksen perusteella, täyttääkö poistumisturvallisuus 18 §:ssä säädetyt vaatimukset.

Ennen 1 momentissa tarkoitetun asian ratkaisemista maakunnan pelastusviranomaisen voi velvoittaa toiminnanharjoittajan määrääjässä täydentämään 19 §:ssä tarkoitettua poistumisturvallisuus selvitystä ja toteuttamaan yhteistyössä pelastuslaitoksen kanssa kohteessa poistumiskokeen.

Jos poistumisturvallisuus ei täytä 18 §:ssä säädettyjä vaatimuksia, toiminnanharjoittajan tulee laatia maakunnan pelastusviranomaisen asettamassa määrääjässä suunnitelma poistumisturvallisuuden saattamiseksi laissa säädettyjen vaatimusten mukaiseksi.

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

21 § (Poist.)

Poistumisturvallisuuden toteuttamismääräys

~~Jos toiminnanharjoittajan 20 §:n 3 momentin mukaisesti suunnittelemissa toimenpiteillä ei voida saattaa kohteen poistumisturvallisuutta vaatimusten mukaiseksi, maakunnan pelastusviranomaisen on annettava 81 §:n mukainen korjausmääräys, jonka yhteydessä voidaan myös määrätä 82 §:n mukaisia erityisiä turvallisuusvaatimuksia.~~

22 a §

Öljyvaraston haltijan velvollisuus huolehtia torjuntavalmiudesta

Jokainen, joka varastoi öljyä samalla varastoalueella vähintään 100 000 litraa, mutta kuitenkin alle miljoona litraa, on velvollinen pitämään varastoalueella paikallisten olosuhteiden vaatiman määrän torjuntaan soveltuvaa imeytys- tai muuta vastaavaa ainetta ja torjuntaan tarvittavaa kalustoa sekä huolehtimaan siitä, että saatavissa on niiden käyttöön perehtynyttä henkilöstöä. Jos varastoalue sijaitsee siten, että sieltä voi öljyvudon yhteydessä joutua öljyä vesistöön, on varastoalueella oltava niin paljon öljyvuomia, että sen avulla voidaan estää öljyn leviäminen vesistössä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun varaston haltijan on huolehdittava siitä, että varaston henkilökunta on perehtynyt öljyvahinkojen hälytysjärjestelmään ja että henkilökunnan tiedossa ovat ne paikat, jotka viranomaisen on hyväksynyt öljyisen jätteen keräys- ja hävityspaikoiksi.

Jakeluasemilta edellytettävästä torjuntavalmiudesta säädetään vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetussa laissa.

22 b §

Suuren öljyvaraston haltijan velvollisuus huolehtia torjuntavalmiudesta

Jos öljyn määrä muualla kuin rannikolla sijaitsevalla varastoalueella on miljoona litraa tai suurempi, varastoiija on velvollinen laatimaan suunnitelman alueella sattuvan öljyvahingon varalta. Varastoiijan on myös hankittava öljyvahinkojen ehkäisemiseksi ja rajoittamiseksi tarpeellista kalustoa sekä huolehdittava siitä, että saatavissa on sen käyttöön perehtynyttä henkilöstöä. Suunnitelma on toimitettava tiedoksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

Tarkemmat säännökset 1 momentissa tarkoitetuista suunnitelmasta ja tarvittavasta torjuntakalustosta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

22 c §

Sataman pitäjän ja rannikkoalueen toiminnanharjoittajan velvollisuus huolehtia torjuntavalmiudesta

Pääasiassa kauppamerenkulun käyttöön tarkoitetun sataman pitäjä ja muun rannikkoalueella miljoona litraa tai sitä enemmän öljyä tai muita haitallisia aineita varastoivan laitoksen toiminnan harjoittaja on velvollinen laatimaan suunnitelman alueella sattuvan öljyvahingon ja aluskemikaalivahingon varalta. Sataman pitäjän ja toiminnan harjoittajan on hankittava öljyvahinkojen ja

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

aluskemikaalivahinkojen ehkäisemiseksi ja rajoittamiseksi tarpeellista kalustoa. Toiminnanharjoittajan tulee myös huolehtia siitä, että torjuntakaluston käyttäjiksi on saatavissa koulutettua henkilöstöä. Suunnitelma on toimitettava tiedoksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

Tarkemmat säännökset 1 momentissa tarkoitettua suunnitelmasta ja tarvittavasta torjuntakalustosta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

26 §

Pelastusviranomaiset

Valtion pelastusviranomaisia ovat sisäministeriön pelastusylijohtaja ja hänen määräämänsä sisäministeriön ja aluehallintoviraston virkamiehet.

Alueen pelastustoimen pelastusviranomaisia ovat pelastuslaitoksen ylin viranhaltija ja hänen määräämänsä pelastuslaitoksen viranhaltijat sekä alueen pelastustoimen asianomainen monijäseninen toimielin.

27 §

Alueen pelastustoimen ja pelastuslaitoksen tehtävät

Alueen pelastustoimi vastaa pelastustoimen palvelutasosta ja pelastuslaitoksen toiminnan ja huoltopalvelujen asianmukaisesta järjestämisestä sekä muista tässä laissa sille säädettyistä tehtävistä.

Pelastuslaitoksen tulee huolehtia alueellaan:

1) pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta, neuvonnasta ja turvallisuusviestinnästä, jonka tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen ja varautuminen onnettomuuksien torjuntaan sekä asianmukainen toiminta onnettomuus- ja vaaratilanteissa ja onnettomuuksien seurausten rajoittamisessa;

2) pelastustoimen valvontatehtävistä;

3) väestön varoittamisesta vaara- ja onnettomuustilanteessa sekä siihen tarvittavasta hälytysjärjestelmästä;

4) pelastustoimintaan kuuluvista tehtävistä.

Edellä 2 momentissa säädetyn lisäksi pelastuslaitos:

1) voi suorittaa ensihoitopalveluun kuuluvia tehtäviä, jos ensihoitopalvelun järjestämisestä yhteistoiminnassa alueen pelastustoimen ja sairaanhoitopiirin kuntayhtymän kesken on sovittu terveydenhuoltolain (1326/2010) 39 §:n 2 momentin perusteella;

2) tukee pelastustoimen alueeseen kuuluvan kunnan valmiussuunnittelua, jos siitä on kunnan kanssa sovittu;

3) huolehtii muistakin muussa laissa alueen pelastustoimelle säädettyistä tehtävistä.

Alueen pelastustoimen ja pelastuslaitoksen tehtävistä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

27 a §

Rajavartiolaitoksen tehtävät pelastustoimessa

Rajavartiolaitos huolehtii pelastustoiminnasta Suomen aluevesillä ja talousvyöhykkeellä tapahtuneissa alusöljyvahingoissa ja aluskemikaalivahingoissa ja sovittaa yhteen siihen varautumista.

Meripelastuskeskus toimii Suomea sitovien kansainvälisten meriympäristövahinkojen torjuntaa koskevien sopimusten yhteyspisteenä ja vastaa tällaisten sopimusten edellyttämästä alusöljy- ja aluskemikaalivahinkoihin liittyvien ilmoitusten tekemisestä muille valtioille. Lisäksi meripelastuskeskus toimii merellä tapahtuvan öljyn- ja kaasunporaustoiminnan turvallisuudesta ja direktiivin 2004/35/EY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2013/30/EU 32 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna yhteyspisteenä ja toimittaa mainitun artiklan 4 b kohdassa tarkoitetut tiedot kohdassa tarkoitettulle jäsenvaltiolle.

Rajavartiolaitoksen tehtävistä pelastustoimessa voidaan antaa tarkempia säännöksiä sisäministeriön asetuksella.

30 § (Poist.)

Sammutusvesi

~~Pelastuslaitoksen tulee tehdä suunnitelma sammutusveden hankinnasta ja toimittamisesta (sammutusvesisuunnitelma) yhteistyössä maakuntaan kuuluvien kuntien ja maakunnan alueella toimintaa harjoittavien vesihuoltolaissa (119/2001) tarkoitettujen vesihuoltolaitosten sekä näille vettä toimittavien vesilaitosten kanssa. Sammutusvesisuunnitelma on laadittava siten, että sammutusveden hankinta ja toimittaminen vastaavat pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 12 §:ssä tarkoitettua palvelutasopäätöksessä määriteltyjä onnettomuusuhkia. Sammutusvesisuunnitelman hyväksyy maakuntavaltuusto.~~

~~Kunnan tulee huolehtia alueellaan sammutusveden hankinnasta pelastuslaitoksen tarpeisiin sammutusvesisuunnitelmassa määritellyllä tavalla. Kunnan tulee ottaa sammutusveden hankinta huomioon vesihuoltolain mukaisessa vesihuollon kehittämissuunnitelmassa sekä hyväksyessään vesihuoltolaitokselle vesihuoltolaissa tarkoitettua toiminta-alueen. Kunnan vastuulla olevaan sammutusveden hankintaan kuuluu lisäksi velvollisuus huolehtia sammutusvesisuunnitelmassa määriteltävistä sammutusveden ottopaikoista luonnonvesilähteisiin.~~

~~Vesihuoltolaissa tarkoitettu vesihuoltolaitos ja tälle vettä toimittava vesilaitos toimittaa sammutusvettä vesijohtoverkostosta sammutusvesisuunnitelmassa määritellyllä tavalla pelastuslaitoksen tarpeisiin. Sammutusveden toimittamiseen kuuluu vedenhankinta ja johtaminen vesihuoltolaitoksen verkostoon kuuluviin paloposteihin ja sammutusvesiasemille. Lisäksi sammutusveden toimittamiseen kuuluu palopostien ja sammutusvesiasemien kunnossapito ja huolto. Sammutusveden toimittamisesta aiheutuvien kustannusten jakamisen perusteista sovitaan sammutusvesisuunnitelmassa sammutusveden hankinnasta 2 momentin mukaisesti vastaavan kunnan tai maakunnan pelastustoimen ja sammutusvettä toimittavan vesihuoltolaitoksen kesken.~~

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

31 §

Vastuu metsäpalojen tähytyksestä ja metsä- ja ruohikkopalovaroituksen antamisesta

Aluehallintoviraston on järjestettävä harvaan asutulla seudulla tehokas metsäpalojen tähytys, jos metsäpalon vaara on ilmeinen.

Ilmatieteen laitoksen tulee antaa metsä- tai ruohikkopalovaroitus alueelle, jossa metsä- tai ruohikkopalon vaaran arvioidaan maanpinnan kuivuuden ja sääolosuhteiden johdosta olevan ilmeinen. Ilmatieteen laitoksen tulee huolehtia siitä, että varoituksesta tiedotetaan tarpeellisessa laajuudessa.

32 §

Pelastustoiminnan sisältö

Pelastustoimintaa öljy- ja aluskemikaalivahingoissa johtavan viranomaisen tulee kiireellisesti ryhtyä vahinkojen torjumiseksi tai rajoittamiseksi kaikkiin sellaisiin tarpeellisiin toimenpiteisiin, joista aiheutuvat kustannukset tai vahingot eivät ole ilmeisessä epäsuhteessa uhattuina oleviin taloudellisiin ja muihin arvoihin. Torjuntatoimenpiteet on suoritettava niin, ettei luonnon ja ympäristön saattamista samaan tilaan, jossa se oli ennen vahinkotapahtumaa, tarpeettomasti vaikeuteta.

Olosuhteiden vaatiessa tehtävät on asetettava kiireellisyys- ja tärkeysjärjestykseen.

~~33 § (Poist.)~~

~~Hälytysohje~~

~~Pelastuslaitoksen tulee yhteistyössä pelastustoimintaan osallistuvien, virka-apua antavien viranomaisten sekä Häätäkeskuslaitoksen kanssa laatia hälytysohje pelastustoiminnassa tarvittavien voimavarojen hälyttämisestä. Hälytysohjeessa tulee ottaa huomioon myös pelastuslaitosten maakuntalain 51 §:ssä tarkoitettuun sopimukseen perustuva yhteistoiminta ja tämän lain 45 §:ssä pelastuslaitokselle säädetty velvollisuus antaa apua toiselle pelastuslaitokselle.~~

~~Hälytysohje on laadittava siten, että häätäkeskus voi hälyttää pelastustoimintaan lähimmät taroituksenmukaiset yksiköt riippumatta siitä, mistä maakunnasta ne ovat.~~

~~Pelastuslaitosten on huolehdittava hälytysohjeiden valtakunnallisesta yhteensovittamisesta sekä pelastuslaitosten kesken että Häätäkeskuslaitoksen kanssa.~~

34 §

Pelastustoiminnan johtaminen

Pelastustoiminnan johtaja on siltä pelastustoimen alueelta, jossa onnettomuus tai vaaratilanne on saanut alkunsa, jollei toisin ole sovittu. Pelastustoimintaa johtaa pelastusviranomainen. Pelastustoimintaa voi kuitenkin tilapäisesti johtaa muu pelastuslaitoksen palveluksessa oleva tai sopi-

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

muspalokuntaan kuuluva siihen saakka, kun toimivaltainen pelastusviranomaisella on oikeus antaa pelastustoimintaa koskevia määräyksiä ja määrätä pelastustoiminnan johtajasta ja hänen toimialueestaan toisin kuin 1 momentissa on säädetty.

Alusöljyvahingossa ja aluskemikaalivahingossa Suomen aluevesillä aavalla selällä tai talousvyöhykkeellä pelastustoiminnan johtajan asettaa kuitenkin Rajavartiolaitos.

Sisäministeriön pelastusviranomaisella on oikeus antaa pelastustoimintaa koskevia määräyksiä ja määrätä pelastustoiminnan johtajasta ja hänen toimialueestaan toisin kuin 1 momentissa on säädetty.

Jos eri viranomaisille ja tahoille kuuluvien vastuiden ja toimivaltuuksien selkiyttämiseksi on tarpeen, pelastustoiminnan johtajan tulee tehdä pelastustoiminnan aloittamisesta tai lopettamisesta nimenomainen päätös. Päätöksestä on ilmoitettava asianomaisille viranomaisille ja asianosaisille heti, kun se on mahdollista. Pyydettyä päätös on vahvistettava kirjallisesti. Jälkikäyttöön ja -vartiointiin liittyvästä pelastustoiminnan johtajan päätöksestä lopettaa pelastustoimintaa säädetään 40 §:ssä.

35 §

Johtaminen yhteistoimintatilanteessa

Öljy- ja kemikaalivahinkojen pelastustoimintaa varten perustettavaan johtoryhmään tulee kutsua ympäristönsuojelun asiantuntija tai varata tällaiselle asiantuntijalle tilaisuus tulla kuulluksi.

36 §

Pelastustoiminnan johtajan toimivaltuudet

Tulipalon sammuttamiseksi ja sen leviämisen estämiseksi sekä muun onnettomuuden torjumiseksi ja vahinkojen rajoittamiseksi sekä vaaran välttämiseksi alueen pelastusviranomaisella ja sisäministeriön pelastusviranomaisella on oikeus, jos tilanteen hallitseminen ei muutoin ole mahdollista:

- 1) määrätä ihmisiä suojautumaan sekä panna toimeen suojaväistö;
- 2) ryhtyä sellaisiin välttämättömiin toimenpiteisiin, joista voi aiheutua vahinkoa kiinteälle tai irtaimelle omaisuudelle;
- 3) määrätä antamaan käytettäväksi rakennuksia, viesti- ja tietoliikennenyhteyksiä ja välineitä sekä pelastustoiminnassa tarvittavaa kalustoa, välineitä ja tarvikkeita, elintarvikkeita, poltto- ja voiteluaineita ja sammutusaineita;
- 4) ryhtyä muihinkin pelastustoiminnassa tarpeellisiin toimenpiteisiin.

36 a §

Pelastustoiminnan johtajan toimivaltuudet öljyvahingon ja aluskemikaalivahingon torjunnassa

Jos öljyvahingon tai aluskemikaalivahingon torjumiseksi ja vahinkojen seurausten rajoittamiseksi on välttämätöntä, pelastustoimintaa johtavalla viranomaisella on oikeus:

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

1) ottaa tilapäisesti käyttöön vahinkojen torjuntaan sopivia laitteita ja tarvikkeita, tarpeellisia viestintä- ja kuljetusvälineitä, työkoneita ja -välineitä sekä lastaukseen, purkaukseen tai väliaikaiseen varastointiin tarvittavia tiloja ja paikkoja;

2) nousta maihin ja liikkua toisen alueella;

3) määrätä maa- ja vesirakennustoimenpiteistä toisen alueella;

4) rajoittaa vesiliikennettä; sekä

5) ryhtyä muihin öljyvahingon ja aluskemikaalivahingon torjumiseksi tarpeellisiin toimiin.

Jos öljyvahinko tai aluskemikaalivahinko, sen vaara tai vahingon leviämisen mahdollisuus on niin suuri, että pelastustoimintaa johtavan viranomaisen käytössä oleva henkilöstö tai kalusto ei riitä vahingon tehokkaaseen torjumiseen tai ehkäisyyn, pelastustoimintaa johtavalla viranomaisella on oikeus määrätä sataman pitäjä, laitoksen haltija, öljyn varastoiija tai muu, jolla on torjuntakalustoa tai niiden käyttöön perehtynyttä henkilöstöä, asettamaan nämä pelastustoimintaa johtavan viranomaisen käyttöön, jollei tästä aiheudu toiminnan harjoittajalle kohtuutonta haittaa.

Pelastuslaitos tai Rajavartiolaitos suorittaa korvauksen edellä 1 ja 2 momentin mukaan käyttöön otetusta omaisuudesta sekä torjuntatehtävien suorittamisesta ulkopuoliselle mahdollisesti aiheutuneesta vahingosta siten, kuin vahingonkorvauslaissa säädetään. (Uusi 3 mom.)

36 b §

Alusta ja sen lastia koskevat toimenpiteet

Jos Suomen aluevesillä tai talousvyöhykkeellä alus uppoaa, joutuu karille tai yhteentörmäyksen osapuoleksi, saa vuodon tai konevian taikka muutoin joutuu tilaan, johon liittyy ilmeinen öljyn tai muun haitallisen aineen vuodon vaara, Rajavartiolaitos voi määrätä ryhdyttäväksi sellaisiin alukseen ja sen lastiin kohdistuviin pelastus- tai muihin toimenpiteisiin, jotka se katsoo välttämättömiksi vesien pilaantumisen ehkäisemiseksi tai rajoittamiseksi. Ennen toimenpiteisiin ryhtymistä Rajavartiolaitoksen on neuvoteltava tilanteesta **Liikenne- ja viestintäviraston** kanssa sekä kuultava asianomaista ympäristöviranomaista, ellei tilanteen kiireellisyys muuta edellytä. Lisäksi Rajavartiolaitoksen on neuvoteltava aluksen omistajan, toimeksiannon saaneen pelastusyhtiön ja vakuutusenantajien edustajien kanssa, jos se voi tapahtua aiheuttamatta tarpeetonta viivytyksiä.

Mitä 1 momentissa säädetään Rajavartiolaitoksen oikeuksista ja velvollisuuksista, sovelletaan myös pelastustoiminnan johtajaan, jos 1 momentissa tarkoitettu alusta koskeva tapahtuma sattuu Suomen sisävesialueella.

Sen aluksen päällikkö, josta vesien pilaantuminen tai sen vaara on aiheutunut, on velvollinen antamaan viranomaisille vahingollisten seurausten estämiseksi kaikkea apua, jota olosuhteet huomioon ottaen voidaan vaatia.

36 c §

Torjuntakemikaalin käyttö

Sisäministeriö voi poikkeustapauksessa päättää merenkulun ympäristönsuojelulain 2 luvun 2 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen öljypitoisten aineiden tai mainitun lain 4 luvun 3 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen haitallisten nestemäisten aineiden (*torjuntakemikaali*) käytöstä alusöljy- ja aluskemikaalivahingon torjunnassa.

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

Sisäministeriön on ennen päätöksen tekemistä kuultava Suomen ympäristökeskusta ja varmistettava, että torjuntakemikaali on kyseisen vahingon torjunnassa huomattavasti muita torjuntamenetelmiä parempi eikä torjuntakemikaalin käytöstä aiheudu ilmeistä vesien pilaantumisen vaaraa eikä muuta haittaa ihmisen terveydelle tai ympäristölle.

38 §

Kansainvälinen pelastustoiminta

Pelastustoimeen kuuluvan avun antamiseen osallistuvan suomalaisen henkilöstön palvelusuhteesta, kelpoisuudesta ja henkilöstön asemasta avustustoiminnassa säädetään siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan annetussa laissa (1287/2004).

39 §

Pelastustoimintaan osallistuvan toimintakyky

Pelastuslaitoksen ja sopimuspalokunnan henkilöstöön kuuluvan pelastustoimintaan osallistuvan henkilön tulee ylläpitää tehtäviensä edellyttämiä perustaitoja ja kuntoa. Pelastustoimintaan kuuluvien eri tehtävien edellyttämien perustaitojen ja kunnan tasosta sekä kuntotestien järjestämisestä voidaan antaa tarkempia säännöksiä sisäministeriön asetuksella.

40 §

Jälkiraivaus ja -vartiointi sekä jälkitorjunta

Kohteen omistaja on velvollinen huolehtimaan tulipalon jälkiraivauksesta ja -vartioinnista sen jälkeen, kun tilanne ei enää vaadi pelastuslaitoksen toimenpiteitä. Ajankohdan ratkaisee pelastustoiminnan johtaja. Pelastustoiminnan johtajan tulee tehdä 34 §:n 3 momentissa tarkoitettu päätös pelastustoiminnan lopettamisesta ja ilmoittaa siitä kohteen omistajalle. Öljyvahingoissa ilmoitus tulee tehdä öljyvahinkojen jälkitorjunnasta vastaavalle viranomaiselle. Pyydettyessä päätös on vahvistettava kirjallisesti.

Jos kohteen omistajaa ei tavoiteta tai tämä ei huolehdi jälkiraivauksen ja -vartioinnin suorittamisesta, alueen pelastusviranomaisella on oikeus teettää välttämättömät toimenpiteet omistajan kustannuksella.

42 § (Poist.)

Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemisessä

~~Jos viranomaiset virkatoimiensa yhteydessä havaitsevat tai muutoin saavat tietää rakennuksessa, asunnossa tai muussa kohteessa ilmeisen palonvaaran tai muun onnettomuusriskin, heidän tulee mahdollisten salassapitosäännösten estämättä ilmoittaa asiasta maakunnan pelastusviranomaiselle. Ilmoitusvelvollisuus koskee myös maakuntaa, kuntaa, muuta julkisyhteisöä ja näiden~~

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

palveluksessa olevaa henkilöstöä sekä 18 §:n 2 momentissa tarkoitettua hoitolaitoksen ylläpidosta ja palvelu- ja tukiasumisen järjestämisestä huolehtivaa toiminnanharjoittajaa ja tämän palveluksessa olevaa henkilöstöä.

46 §

Yhteistyö pelastustoiminnassa

Valtion ja kunnan viranomaiset, laitokset ja liikelaitokset ovat velvollisia osallistumaan pelastuslaitoksen johdolla pelastustoiminnan suunnitteluun siten kuin 47 §:ssä säädetään sekä toimimaan onnettomuus- ja vaaratilanteissa niin, että pelastustoiminta voidaan toteuttaa tehokkaasti.

Edellä 1 momentissa säädettyssä tarkoituksessa:

1) hätäkeskukset vastaanottavat hätäilmoituksia ja välittävät ilmoitukset asianomaisille yksiköille sekä toimivat pelastustoimen viestikeskuksena siten kuin siitä hätäkeskustoiminnasta annetussa laissa (692/2010) säädetään;

2) Puolustusvoimat osallistuu pelastustoimintaan antamalla käytettäväksi pelastustoimintaan tarvittavaa kalustoa, henkilöstöä ja asiantuntijapalveluja siten kuin siitä puolustusvoimista annetussa laissa (551/2007) säädetään;

3) sen lisäksi, mitä tässä laissa muuten säädetään, Rajavartiolaitos osallistuu pelastustoimintaan antamalla käytettäväksi kalustoa, henkilöitä ja asiantuntijapalveluita siten kuin siitä rajavartiolaissa (578/2005) säädetään;

4) poliisi huolehtii kadonneiden etsinnästä maa-alueilla ja sisävesillä, vaara-alueiden eristämisestä ja muista järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen kuuluvista tehtävistä onnettomuuspaikalla;

5) sosiaali- ja terveysviranomaiset ja hallinnonalan laitokset vastaavat niitä koskevissa säädöksissä määrätyn työnjaon mukaisesti ensihoitopalvelun järjestämisestä sekä psykososiaalisen tuen palveluista ja onnettomuuden johdosta hätään joutuneiden huollosta ja majoituksesta;

6) ympäristöterveydenhuollon järjestämisestä vastaavat viranomaiset ja hallinnonalan laitokset huolehtivat yksilön ja hänen elinympäristönsä terveydensuojelua koskevista tehtävistä niitä koskevissa säädöksissä määrätyn työnjaon mukaisesti;

7) ympäristöviranomaiset, maa- ja metsätalousviranomaiset ja vesitalousviranomaiset sekä hallinnonalojen laitokset huolehtivat niitä koskevissa säädöksissä määrätyn työnjaon mukaisesti ympäristönsuojelusta, tulvariskien hallinnasta ja patoturvallisuudesta;

8) liikenne- ja viestintäasioista vastaavat viranomaiset ja hallinnonalan laitokset huolehtivat:

a) vaaratiedotteiden välittämisestä väestölle sähköisten joukkoviestimien kautta;

b) liikenneväylien raivauksesta;

c) liikenneväylien käytön yhteistoimintakysymyksistä suojaväistöissä;

d) ilmailun etsintä- ja pelastuspalvelun järjestämisestä siten kuin siitä ilmailulain (864/2014) 121 §:ssä säädetään;

9) Säteilyturvakeskus valvoo ydinenergian ja säteilyn käytön turvallisuutta ja turva- ja valmiusjärjestelyjä sekä säteilytilannetta, ylläpitää tehtäviensä edellyttämää valmiutta normaalista poikkeavien säteilytilanteiden varalta, ilmoittaa, varoittaa ja raportoi poikkeavista säteilytilanteista, arvioi säteilytapahtumien turvallisuusmerkitystä sekä antaa suojelutoimia koskevia suosituksia;

10) Ilmatieteen laitos luovuttaa asianomaiselle viranomaiselle pelastustoiminnassa ja sen suunnittelussa tarpeelliset säätiedot, varoitukset, havainnot ja ennusteet sekä ajalehtimisarviot

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

merialueille ja arviot radioaktiivisten ja muiden vaarallisten aineiden kulkeutumisesta ilmakehässä;

11) siviilipalveluskeskus osallistuu pelastustoimintaan ja väestönsuojeluun sen mukaan kuin osallistumisesta erikseen säädetään tai määrätään;

12) valtion eri toimialoista vastaavat virastot, laitokset ja liikelaitokset sekä kunnan ja kuntayhtymien eri toimialoista vastaavat virastot, laitokset ja liikelaitokset varautuvat ja osallistuvat pelastustoimintaan tehtävään alueensa, keskinäisen työnjakonsa ja niitä koskevan lainsäädännön mukaisesti.

13) Suomen ympäristökeskus, Liikenne- ja viestintävirasto ja Puolustusvoimat osallistuvat alusöljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjuntaan siten kuin tässä tai muussa laissa tarkemmin säädetään.

Viranomaisten, laitosten ja liikelaitosten yhteistyöstä pelastustoiminnassa voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

47 §

Pelastustoimen suunnitelmat

Pelastuslaitoksen tulee laatia pelastustoimen alueen onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat.

Viranomaiset, laitokset ja liikelaitokset, jotka ovat velvollisia antamaan pelastusviranomaisille virka-apua ja asiantuntija-apua tai joiden asiantuntemusta muutoin tarvitaan pelastustoiminnassa ja siihen varautumisessa, ovat velvollisia laatimaan pelastuslaitoksen johdolla ja yhteistoiminnassa keskenään tarpeelliset suunnitelmat tehtäviensä hoitamisesta pelastustoiminnan yhteydessä ja osallistumisesta pelastustoimintaan.

Merialueella tapahtuvaa alusöljyvahinkojen ja aluskemikaalivahinkojen pelastustoimintaa koskevat suunnitelmat laaditaan kuitenkin Rajavartiolaitoksen johdolla.

Pelastuslaitokselle ja Rajavartiolaitokselle on annettava selvitykset pelastustoimintaan käytävissä olevista voimavaroista.

Sisäministeriön asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä laadittavista pelastustoimen suunnitelmista sekä niiden sisällöstä ja rakenteesta.

48 §

Erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoinen pelastussuunnitelma

Ulkaisen pelastussuunnitelman ja harjoitusten toteutumista valvoo aluehallintovirasto. Tapahtuneesta onnettomuudesta on tehtävä merkinnät 91 §:ssä tarkoitettuun toimenpiderekisteriin.

Sisäministeriön asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä ulkoisen pelastussuunnitelman laatimisesta, uusimisesta ja sisällöstä, väestön kuulemisesta suunnitelman laatimisen yhteydessä ja suunnitelmasta tiedottamisesta, suunnitelman mukaisista harjoituksista, suunnitelman ja harjoitusten toteutumisen valvonnasta sekä asianomaisissa kohteissa tapahtuneita onnettomuuksia koskevien tietojen merkitsemisestä pelastustoimen toimenpiderekisteriin.

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

49 §

Velvollisuus antaa virka-apua ja asiantuntija-apua pelastusviranomaisille ja Rajavartiolaitokselle

Sen lisäksi, mitä 46 §:ssä säädetään viranomaisten yhteistyöstä pelastustoiminnassa, valtion ja kunnan viranomaiset ja laitokset sekä Suomen metsäkeskuksesta annetussa laissa (418/2011) tarkoitettu Suomen metsäkeskus ovat velvollisia antamaan pyynnöstä pelastusviranomaisille ja Rajavartiolaitokselle toimialaansa kuuluvaa tai siihen muuten soveltuvaa virka-apua pelastusviranomaisten ja Rajavartiolaitoksen tässä laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi. Sama velvollisuus on valtion omistamilla liikelaitoksilla ja yhtiöillä.

Poliisi on lisäksi velvollinen antamaan virka-apua, joka on tarpeen 80 §:n mukaisen palotarkastuksen ja muun valvontatehtävän toimittamiseksi, 81 §:n 3 momentissa tarkoitettun onnettomuusvaaran estämiseksi sekä 88 §:n mukaisen tiedonsaantioikeuden toteuttamiseksi.

Metsähallitus on velvollinen antamaan pelastusviranomaisille asiantuntija-apua metsäpalojen torjunnassa ja varautumaan omatoimisesti hallinnassaan olevalla valtion maalla tapahtuvien metsäpalojen ehkäisyyn ja torjuntaan yhteistyössä pelastusviranomaisten kanssa.

Päätöksen 1 ja 2 momentissa tarkoitettun virka-avun ja 3 momentissa tarkoitettun asiantuntija-avun pyytämisestä tekee asianomainen pelastusviranomainen tai Rajavartiolaitos.

Virka- ja asiantuntija-avusta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

50 § (Poist.)

Pelastusviranomaisen virka-apu muille viranomaisille

~~Pelastusviranomainen voi antaa toimialaansa soveltuvaa virka-apua valtion, maakunnan tai kunnan viranomaisen ja laitoksen laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi.~~

~~Virka-avun antamisesta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.~~

56 §

Pelastuslaitoksen vastuu koulutuksesta

Pelastuslaitoksen tulee huolehtia siitä, että sen sivutoimisella henkilöstöllä sekä sopimuspalokunnan ja muun sopimuksen tehneen yhteisön henkilöstöllä on 57 §:n 2 momentissa säädetty koulutus.

57 §

Pelastustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimukset

Pelastustoimintaan osallistuvan pelastuslaitoksen päätoimisen miehistön, alipäällystön ja päällystön viran tai tehtävän kelpoisuusvaatimuksena on virkaa tai tehtävää vastaava pelastusalan tutkinto.

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

Pelastustoimintaan osallistuvalla sivutoimisella sekä sopimuspalokuntaan ja muuhun sopimuksen tehneeseen yhteisöön kuuluvalta henkilöltä vaaditaan Pelastusopiston opetussuunnitelman mukainen koulutus.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista tutkinnoista ja koulutuksesta.

58 §

Erivapaudet

Sisäministeriö voi erityisistä syistä antaa erivapauden tässä laissa säädettyistä kelpoisuusvaatimuksista pelastuslaitoksen virkaan tai tehtävään.

64 §

Pelastustoimen viranomaisten varautuminen väestönsuojeluun

Pelastustoimen viranomaisten on varauduttava toimialaansa kuuluvien väestönsuojelutehtävien hoitamiseen riittävin suunnitelmin ja etukäteen tapahtuvin valmisteluin:

1) huolehtimalla väestönsuojelutehtävien edellyttämästä sodan ajan uhkien ja niiden vaikutusten arvioinnista;

2) kouluttamalla ja varaamalla henkilöstöä ja väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstöä sekä muuta henkilöstöä väestönsuojelutehtäviin;

3) huolehtimalla väestönsuojelun johtamis-, valvonta- ja hälytysjärjestelmien perustamisesta ja ylläpidosta;

4) varautumalla valmiuslain 121 §:ssä tarkoitettuun väestön siirtämiseen; sekä

5) huolehtimalla muistakin näitä vastaavista toimenpiteistä.

Edellä 1 momentissa säädetyn lisäksi pelastustoimen viranomaisten varautumisesta poikkeusoloihin säädetään valmiuslaissa.

65 §

Yhteistoiminta väestönsuojeluun varautumisessa

Valtion ja kunnan viranomaisen, laitoksen ja liikelaitoksen sekä muun julkisyhteisön vastuulla olevat väestönsuojelutehtävät ja niihin varautuminen kuuluvat niissä palvelevan viran- tai toimenhaltijan virkavelvollisuuksiin ja työsopimussuhteessa olevan henkilön tehtäviin. Edellä sanottu koskee myös näiden tehtävien suorittamista varten tarpeelliseen koulutukseen osallistumista.

Kukin viranomainen huolehtii väestönsuojelutehtäviin tarvitsemansa henkilöstön varaamisesta ja kouluttamisesta.

Pelastustoimen viranomaiset huolehtivat niiden vastuulla olevien väestönsuojelutehtävien edellyttämän toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittamisesta.

Viranomaiset, laitokset ja liikelaitokset, jotka ovat velvollisia varautumaan väestönsuojeluun, ovat velvollisia laatimaan pelastuslaitoksen johdolla ja yhteistoiminnassa keskenään tarpeelliset

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

suunnitelmat tehtäviensä hoitamisesta väestönsuojelussa. Pelastuslaitokselle on annettava selvitykset väestönsuojeluun käytettävissä olevista voimavaroista.

Edellä 4 momentissa säädetyssä tarkoituksessa:

1) Puolustusvoimat antaa pelastusviranomaisille sodan ajan uhkien ja niiden vaikutusten arviointia varten tarvittavat tiedot;

2) sosiaali- ja terveysviranomaiset ja hallinnonalan laitokset vastaavat niitä koskevissa säädöksissä määrätyn työnjaon mukaisesti ensihoitopalvelun järjestämisestä sekä psykososiaalisen tuen palveluista sekä valmiuslain 121 §:n nojalla siirretyn väestön majoituksesta, muonituksesta ja muusta huollosta ja siirretyn väestön tilapäisestä majoittamisesta;

3) liikenne- ja viestintäasioista vastaavat viranomaiset ja hallinnonalan laitokset huolehtivat liikenneväylien käytön yhteistoimintakysymyksistä ja kuljetusten järjestämisestä valmiuslain 121 §:ssä tarkoitettussa väestön siirtämisessä.

Viranomaisten, laitosten ja liikelaitosten yhteistyöstä ja suunnitelmista väestönsuojeluun vaurautumisessa voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

66 §

Geneven yleissopimusten mukainen suojelu

Väestönsuojelutehtäviä hoitava henkilöstö nauttii aseellisissa selkkauksissa humanitäärisiä tehtäviä suorittaessaan kunnioitusta ja suojelua, josta on sovittu Geneven yleissopimuksissa sekä kansainvälisten aseellisten selkkausten uhrien suojelemisesta ja kansainvälistä luonnetta vailla olevien aseellisten selkkausten uhrien suojelemisesta tehdyssä Geneven yleissopimusten I lisäpöytäkirjan 61 artiklassa. Sama koskee artiklassa määritellyissä tehtävissä käytettävää materiaalia ja tiloja.

Sisäministeriö päättää asianomaisen ministeriön tai alueen pelastusviranomaisen esityksestä, mitä henkilöitä, materiaalia ja tiloja 1 momentissa tarkoitettu suojelu koskee.

67 §

Velvollisuus osallistua väestönsuojelukoulutukseen

Sisäministeriö ja aluehallintovirasto **voivat** asianomaisen ministeriön tai alueen pelastusviranomaisen esityksestä määrätä väestönsuojelun johto- ja muun erityishenkilöstön osallistumaan Pelastusopiston järjestämään väestönsuojelukoulutukseen enintään kymmeneksi vuorokaudeksi vuodessa.

71 §

Väestönsuojan rakentamisvelvollisuus uudisrakentamisen yhteydessä

Rakennuksen omistajan on uudisrakentamisen yhteydessä tehtävä rakennukseen tai sen läheisyyteen väestönsuoja, jonka suuruudeltaan voidaan arvioida riittävän rakennuksessa asuvia, pysyvästi työskenteleviä tai muutoin oleskelevia henkilöitä varten. Väestönsuojan rakentamisvelvollisuus ei kuitenkaan koske **maankäyttö-** ja rakennuslain (132/1999) 176 §:ssä tarkoitettua tilapäistä rakennusta tai muuta määräjän paikallaan pysytettävää rakennusta eikä muuta sellaista ra-

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

kennusta, jonka väestönsuojan rakennuskustannukset olisivat erityisen korkeat suhteessa koko rakennuksen rakentamiskustannuksiin.

Väestönsuoja on rakennettava rakennusta tai samalla tontilla tai rakennuspaikalla olevaa rakennusryhmää varten, jos sen kerrosala on vähintään 1 200 neliometriä ja siinä asutaan tai työskennellään tai oleskellaan muutoin pysyvästi. Teollisuus-, tuotanto-, varasto- ja kokoontumisrakennusta varten väestönsuoja on edellä tässä momentissa säädetystä poiketen rakennettava, jos rakennuksen tai rakennusryhmän kerrosala on vähintään 1 500 neliometriä. Väestönsuojan rakentamisvelvollisuutta ei kuitenkaan ole, jos tontilla tai rakennuspaikalla tai yhteisessä väestönsuojassa on ennestään tässä laissa ja sen nojalla annetuissa asetuksissa säädetty määrä vaatimukset täyttäviä suojapaikkoja.

Samalla tontilla tai rakennuspaikalla jo olevia rakennuksia, joita varten on väestönsuoja, ei oteta huomioon uudisrakennuksen väestönsuojan rakentamisvelvollisuutta määrättäessä eikä myöskään rakennuksia, joiden osittaisesta loppukatselmuksesta on kulunut yli viisi vuotta ennen rakennuslupahakemuksen vireille tuloa.

Rakennusluvan myöntävä viranomainen voi pelastusviranomaista kuultuaan sallia rakennettavaksi kahta tai useampaa rakennusta varten yhteisen väestönsuojan, jos se rakennetaan viiden vuoden kuluessa ensimmäisen rakennuksen osittaisesta loppukatselmuksesta. Rakennusluvan myöntävä viranomainen voi sallia yhteisen väestönsuojan rakennettavaksi myöhemminkin kuin viiden vuoden kuluessa ensimmäisen rakennuksen osittaisesta loppukatselmuksesta, jos siihen on perusteltu syy eikä poikkeuksen tekeminen olennaisesti heikennä suojautumismahdollisuuksia.

74 §

Väestönsuojien rakenteelliset ja muut vaatimukset

Väestönsuojan tulee antaa siinä oleskeleville suoja asevaikutuksilta ja rakennussortumilta sekä ionisoivalta säteilyltä ja myrkyllisiltä aineilta. Väestönsuojan lämpötilan, ilmanlaadun ja hygieenisen varustetason tulee olla tilan käyttötarkoitus huomioon ottaen riittävä. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä suojan koosta, rakenteesta ja sijainnista. Väestönsuojan teknisistä yksityiskohdista annetaan tarkempia säännöksiä sisäministeriön asetuksella.

75 §

Helpotusten myöntäminen

Rakennusluvan myöntävä viranomainen voi pelastusviranomaista kuultuaan yksittäistapauksessa myöntää vapautuksen laissa säädetystä väestönsuojan rakentamisvelvollisuudesta, jos väestönsuojan rakentamisesta aiheutuu tavanomaista huomattavasti korkeampia rakentamiskustannuksia suhteessa asianomaisen rakennuksen rakentamiskustannuksiin tai väestönsuojan rakentaminen ilman suuria teknisiä vaikeuksia ei käy päinsä.

Rakennusluvan myöntävä viranomainen voi pelastusviranomaista kuultuaan myöntää poikkeuksen tämän lain nojalla säädetystä väestönsuojaa koskevista teknisistä vaatimuksista tai koko- ja sijaintivaatimuksesta, jos siihen on perusteltu syy eikä poikkeuksen tekeminen olennaisesti heikennä suojautumismahdollisuuksia.

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

Rakennusluvan myöntävä viranomainen voi pelastusviranomaista kuultuaan myöntää vapautuksen väestönsuojien rakentamisesta tietyllä alueella, jos siellä pelastusviranomaisen arvion mukaan on ennestään riittävä määrä suojapaikkoja tai väestön suojaaminen on turvattu muulla tavoin.

~~79 § (Poist.)~~

Valvontasuunnitelma

~~Valvontasuunnitelman tulee perustua maakunnan pelastustoimen palvelutasopäätökseen. Valvontasuunnitelma on tarkistettava vuosittain ja muutoinkin, jos tarkistamiseen on erityinen syy. Valvontasuunnitelma on toimitettava tiedoksi sisäministeriölle.~~

80 §

Palotarkastuksen ja muun valvontatehtävän toimittaminen

Palotarkastuksia ja muita 78 §:n mukaisen valvontatehtävän edellyttämiä toimenpiteitä saa suorittaa alueen pelastusviranomainen.

Palotarkastus saadaan suorittaa rakennuksessa ja rakennelmassa, niihin kuuluvissa huoneistoissa ja asunnoissa sekä muissa kohteissa. Palotarkastuksen suorittaja on päästettävä kaikkiin tarkastettaviin tiloihin ja kohteisiin. Tarkastettavan kohteen edustajan on esitettävä säädöksissä vaaditut suunnitelmat, muut asiakirjat ja järjestelyt.

Kiinteistön omistajan, haltijan ja toiminnanharjoittajan on pyynnöstä toimitettava alueen pelastusviranomaiselle maksutta 15 §:ssä tarkoitettu pelastussuunnitelma, 22 b ja 22 c §:ssä tarkoitettu suunnitelma ja mahdolliset muut sellaiset kohteen palo- ja poistumisturvallisuudesta laaditut asiakirjat, joita alueen pelastusviranomainen tarvitsee 78 §:n mukaisessa valvontatehtävässään.

Palotarkastuksesta on laadittava pöytäkirja, jossa tulee riittävästi yksilöidä tarkastuskohde, tarkastuksen kulku, tarkastajan tekemät keskeiset havainnot, tarkastettavan kohteen edustajan esittämä selvitys sekä johtopäätökset ja niiden perustelut. Pöytäkirja on myös laadittava, jos alueen pelastusviranomainen muutoin valvonnan yhteydessä antaa 81 §:ssä tarkoitetun korjausmääräyksen tai keskeyttää välittömän tulipalon tai muun onnettomuuden vaaraa aiheuttavan toiminnan. Pöytäkirja on viipymättä annettava tiedoksi asianosaisille.

~~81 § (Poist.)~~

Korjausmääräys ja toiminnan keskeyttäminen

~~Jos maakunnan pelastusviranomainen valvontatehtävää suorittaessaan havaitsee puutteita tässä laissa säädettyjen velvoitteiden toteuttamisessa, pelastusviranomaisen on määrättävä ne korjattaviksi. Jos puutteita ei voida heti korjata, korjaamiselle tulee antaa määräaika.~~

~~Jos maakunnan pelastusviranomainen tämän lain mukaista valvontatehtävää suorittaessaan havaitsee puutteita muussa laissa säädettyjen velvoitteiden toteuttamisessa ja arvioi puutteiden ai-~~

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

heuttavan vakavaa vaaraa henkilöturvallisuudelle, pelastusviranomaisen voi määrätä puutteet korjattaviksi. Jos puutteita ei voida heti korjata, asiasta tulee ilmoittaa asianomaiselle valvontaviranomaiselle.

Jos valvontatehtävässä tai muutoin havaittu puutteellisuus tai virheellinen menettely aiheuttaa välittömän tulipalon tai muun onnettomuuden vaaran, pelastusviranomaisella on oikeus tarvittaessa heti keskeyttää toiminta ja määrätä onnettomuuden ehkäisemiseksi välttämättömistä toimenpiteistä. Määräystä on heti noudatettava.

82 § (Poist.)

Erityiset turvallisuusvaatimukset

Kohteeseen, jossa harjoitettu toiminta tai olosuhteet aiheuttavat henkilö- tai paloturvallisuudelle tai ympäristölle tavanomaista suuremman vaaran, maakunnan pelastusviranomaisen voi, jos se on välttämätöntä, määrätä toiminnanharjoittajan hankkimaan tarkoituksenmukaista sammutuskalustoa ja muita pelastustyötä helpottavia laitteita tai asentamaan automaattisen sammutuslaitteiston taikka ryhtymään kohteessa muihin välttämättömiin toimenpiteisiin onnettomuuksien ehkäisemiseksi sekä ihmisten ja omaisuuden turvaamiseksi onnettomuuden varalta.

Maakunnan pelastusviranomaisen tulee kuulla maankäyttö- ja rakennuslain 124 §:ssä tarkoitettua kunnan rakennusvalvontaviranomaista valmisteltaessa 1 momentissa tarkoitettua määräystä kohteessa edellytettävistä turvallisuusvaatimuksista, jos turvallisuusvaatimusten toteuttaminen edellyttää rakennuslupaa tai toimenpidelupaa.

83 § (Poist.)

Puolustusvoimien salassa pidettävät kohteet

Mitä 78 §:ssä säädetään, ei koske sellaisia Puolustusvoimien hallinnassa olevia kohteita, jotka valtakunnan turvallisuuden vuoksi on pidettävä salassa ja joiden valvontatehtävästä Puolustusvoimat on maakunnan pelastusviranomaiselle ilmoittanut pitävänsä huolta. Puolustusvoimat vastaa näiden kohteiden palotarkastuksista. Tarkastustoiminnasta voidaan antaa tarkempia säännöksiä puolustusministeriön asetuksella.

87 §

Velvollisuus tilastotietojen antamiseen

Alueen pelastusviranomaisen tulee toimittaa pelastustoimen suoritteista, voimavaroista, järjestelyistä ja muusta varautumisesta sekä toimenpiderekisteristä maksutta sisäministeriölle, aluehallintovirastolle ja Pelastusopistolle tietoja, jotka ovat tarpeen tilastojen tekemistä varten. Tiedot voidaan tarvittaessa luovuttaa teknisen käyttöyhteyden avulla, ja ne voivat sisältää myös salassa pidettäviä tietoja.

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

88 § (Poist.)

Tiedonsaantioikeus palon ja onnettomuuden tutkinnassa

~~Edellä 41 §:ssä tarkoitettua palontutkintaa suorittavalla maakunnan pelastusviranomaisella ja 107 §:n mukaista onnettomuuden tutkintaa suorittamaan määrättyllä tutkintalautakunnan jäsenellä ja asiantuntijalla on oikeus päästä onnettomuuskohteeseen ja ottaa näytteitä sekä saada salassapitosäännösten estämättä maksutta tutkinnassa välttämättömiä tietoja ja asiakirjoja onnettomuuskohteen edustajalta ja viranomaisilta.~~

89 §

Tiedonsaantioikeus pelastustoimintaa ja valvontatehtäviä varten

Pelastusviranomaisella on sille tässä laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi oikeus salassapitosäännösten estämättä saada maksutta pelastustoiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa sekä pelastustoimelle säädettyjen valvontatehtävien hoitamisessa tarpeellisia tietoja.

Tässä tarkoituksessa pelastusviranomaisella on oikeus saada tietoja sekä valvontatehtävien hoitamista että pelastustoiminnan suunnittelua ja toteutusta varten:

- 1) paikkatietoinfrastruktuurista annetussa laissa (421/2009) tarkoitetuista paikkatietoaineistoista;
- 2) väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009):
 - a) 13 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu täydellisestä nimestä;
 - b) 13 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu henkilötunnuksesta;
 - c) 13 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu kotikunnasta ja siellä olevasta asuinpaikasta, tilapäisestä asuinpaikasta sekä sellaiset tiedot kiinteistöstä, rakennuksesta ja huoneistosta, jotka yksilöivät henkilön kotikunnan ja siellä olevan asuinpaikan;
 - d) 13 §:n 1 momentin 20 kohdassa tarkoitettu henkilön ilmoittamasta äidinkielestä ja asiointikielestä;
 - e) 13 §:n 1 momentin 22 kohdassa tarkoitettu henkilön ilmoittamasta postiosoitteesta ja muusta yhteystiedosta sekä ammatista;
 - f) 14 §:ssä tarkoitettuista tiedoista;
 - g) 15 §:ssä tarkoitettuista tiedoista;
 - h) 16 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuista huoneistosta ja sen ominaisuuksia kuvaavista tiedoista;
 - i) 16 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuista asuinhuoneiston hallintaperustetta ja käytössäoloa koskevista tiedoista;
- 3) valvontakohteista Turvallisuus- ja kemikaaliviraston valvontakohderekisteristä;
- 4) poliisilta kokoontumislain (530/1999) 14 §:n mukaisista yleisötilaisuuden järjestämiseen liittyvistä ilmoituksista;
- 5) ensivaste- ja ensihoitotehtävien koordinaateista sekä tehtäväkoodeista sairaanhoitopiiriltä sillä tavoin yksilöityinä, ettei tietojen perusteella voida tunnistaa yksittäistä luonnollista henkilöä;
- 6) yritys- ja yhteisötietolain (244/2001) 4 §:n 1 momentissa tarkoitettuista yritys- ja yhteisötietojärjestelmän tunnistetiedoista;

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

7) Maanmittauslaitokselta kiinteistötietojärjestelmästä ja siitä tuotettavasta tietopalvelusta annetun lain (453/2002) 3 §:ssä tarkoitettua kiinteistötietojärjestelmästä tietoja kiinteistöjen omistajista ja heidän yhteystiedoistaan sekä kiinteistöjen sijainnista ja tunnistetiedoista;

8) kuntien rakennusvalvontaviranomaisilta maankäyttö- ja rakennuslain 125 §:n mukaisista rakennusluvista ja 126 §:n mukaisista toimenpideluvista sekä niiden 131 §:n mukaisista hakemuksista rakennusvalvontaviranomaisen kanssa yhteisesti sovittavalla tavalla;

9) hätäkeskustietojärjestelmästä hätäkeskustoiminnasta annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettuja hätäkeskustietojärjestelmään tallennettuja pelastusviranomaisen turvallisuuden tai työturvallisuuden kannalta tarpeellisia työturvallisuustietoja;

10) tämän lain 90 §:n 3 momentissa tarkoitetuista tiedoista.

Pelastusviranomaisella on sen lisäksi mitä edellä 2 momentissa säädetään, oikeus saada valvontatehtävien hoitamista varten tietoja:

1) väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain:

a) 13 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettua siviilisäädystä;

b) 13 §:n 1 momentin 14 kohdassa tarkoitettua kansalaisuudesta;

2) tämän lain 42 §:n 1 momentissa säädettyssä tarkoituksessa muilta viranomaisilta onnettomuuksien ehkäisyn kannalta erityisistä riskikohteista sillä tavoin yksilöityinä, ettei tietojen perusteella voida tunnistaa yksittäistä luonnollista henkilöä.

Pelastusviranomaisella on sen lisäksi mitä 2 momentissa säädetään, oikeus saada pelastustoiminnan suunnittelua ja toteutusta varten:

1) Liikenne- ja viestintävirastolta liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) V osassa tarkoitettua liikenneasioiden rekisteristä tiedot, jotka ovat välttämättömiä pelastusviranomaisen lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi;

2) teleyrityksiltä sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 323 §:n mukaisesti pelastustoiminnan ylläpitämiseksi säädetyn tehtävän suorittamiseksi tarpeellisia tietoja.

Edellä tässä pykälässä tarkoitettut tiedot on oikeus saada myös rajapinnan kautta tai muutoin sähköisesti.

Mitä 1—4 momentissa säädetään, ei koske 83 §:ssä tarkoitettua salassa pidettävää kohdetta. Puolustusvoimien tulee kuitenkin antaa alueen pelastusviranomaiselle ja hätäkeskukselle pelastustehtävän asianmukaisen ja turvallisen suorittamisen edellyttämät tiedot kohteesta.

89 a §

Pelastustoimintaa öljy- ja aluskemikaalivahingoissa johtavan viranomaisen tiedonsaantioikeus

Pelastustoimintaa öljy- ja aluskemikaalivahingoissa johtavalla viranomaisella on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä maksutta pelastustoimintaan osallistuvilta ja siihen virka-apua antavalta viranomaiselta pelastustoiminnan suunnittelussa tarvittavia, tämän viranomaisen toimintavalmiutta koskevia tietoja ja henkilöstön valmius-, tunnistetietoja ja yhteystietoja sekä sellaisia tietoja pelastuslain 91—94 §:ssä tarkoitetuista rekistereistä, jotka ovat välttämättömiä pelastustoiminnan suunnittelussa.

Pelastustoimintaa öljy- ja aluskemikaalivahingoissa johtavalla viranomaisella on oikeus vaaratilanteessa saada salassapitosäännösten estämättä maksutta öljyvahingon ja aluskemikaalivahingon torjumiseksi tarpeellisia tietoja seuraavasti:

1) hätäkeskustietojärjestelmästä vahingon hätäilmoitusta ja vaaratilannetta koskevia tietoja;

2) satamalaitoksen tietojärjestelmästä aluksia sekä alus- ja tavaraliikennettä koskevia tietoja;

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

3) kalatalousviranomaisilta kalastusalusta, aluksen omistajaa ja haltijaa sekä aluksen toimintaa koskevia tietoja;

4) Liikenne- ja viestintäviraston ylläpitämästä liikenneasioiden rekisteristä ja Ahvenanmaan maakunnan rekisteriviranomaisen ylläpitämästä huvivenerekisteristä venettä sekä veneen omistajaa ja haltijaa koskevia tietoja;

5) Liikenne- ja viestintäviraston ylläpitämästä liikenneasioiden rekisteristä ja Ahvenanmaan valtionviraston ylläpitämästä alusrekisteristä alusta sekä sen omistajaa ja haltijaa koskevia tietoja;

6) alusliikennepalvelun tarjoajan alusliikennepalvelujärjestelmästä alusliikennettä koskevia tietoja sekä Puolustusvoimilta merialueen valvontaa koskevia tietoja;

7) Tullin tietojärjestelmästä alus- ja tavaraliikennettä koskevia tietoja;

8) Rajavartiolaitoksen meripelastusrekisteristä hätäilmoitusta ja vaaratilannetta koskevia tietoja; sekä

9) Maanmittauslaitoksen kiinteistötietojärjestelmästä kiinteistön omistajaa ja haltijaa sekä kiinteistöjaotusta koskevia tietoja.

Pelastustoimintaa maaöljyvahingoissa johtavalla viranomaisella on oikeus vaaratilanteessa saada salassapitosäännösten estämättä maksutta öljyvahingon torjumiseksi tarpeellisia tietoja seuraavasti:

1) Tullin tietojärjestelmästä alus- ja tavaraliikennettä koskevia tietoja;

2) vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain 130 §:ssä tarkoitettu Turvallisuus- ja kemikaaliviraston rekisteristä yrityksen toiminnan laatua sekä vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden määrää koskevia tietoja;

3) Maanmittauslaitoksen kiinteistötietojärjestelmästä kiinteistön omistajaa ja haltijaa sekä kiinteistöjaotusta koskevia tietoja.

Tiedot voidaan luovuttaa myös teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti.

89 b §

Pelastustoimintaa öljy- ja aluskemikaalivahingoissa johtavan viranomaisen oikeus tietojen saamiseen yrityksiltä ja yhteisöiltä

Pelastustoimintaa öljy- ja aluskemikaalivahingoissa johtavalla viranomaisella on oikeus vaaratilanteessa saada öljyvahingon ja aluskemikaalivahingon torjumiseksi tarpeellisia tietoja:

1) öljyn ja muun haitallisen aineen varastoijalta ja jakelijalta yrityksessä käytetyistä tuotteista ja niiden varastoinnista;

2) varustamolta, veneilyalan järjestöltä sekä matka-, rahti-, satama-, telakka- ja pelastuspalveluja tarjoavalta yritykseltä aluksen miehistöstä, matkustajista ja lastista;

3) teollisuus- ja liikeyritykseltä viestintä- ja kuljetusvälineistä, työkoneista ja -välineistä sekä lastaukseen, purkaukseen tai väliaikaiseen varastointiin tarvittavista tiloista ja paikoista; sekä

4) muulta vastaavalta taholta, jolla on hallussaan öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjumiseksi, ehkäisemiseksi ja henkilövahinkojen välttämiseksi tarpeellisia tietoja.

Tiedot voidaan luovuttaa myös teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti.

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

96 §

Eräiden suoritteiden maksullisuus

Pelastuslaitos voi periä maksun:

1) 79 §:ssä tarkoitetun valvontasuunnitelman mukaisen palotarkastuksen tai muun valvontatoimenpiteen suorittamisesta;

2) tehtävästä, jonka on aiheuttanut hätäkeskukseen liitetyn paloilmoittimen toistuva erheellinen toiminta;

3) tehtävästä, joka on muussa laissa erikseen säädetty maksulliseksi.

Perittävien maksujen suuruudesta päättää alueen pelastustoimi hyväksymässään taksassa. Alueen pelastustoimen tulee määrätä suoritteistaan perimänsä maksut siten, että ne vastaavat suuruudeltaan enintään suoritteen tuottamisesta alueen pelastustoimelle aiheutuneiden kokonaiskustannusten määrää.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun maksun perimisen edellytyksenä on, että paloilmoinnin on aikaisemmin aiheuttanut erheellisen ilmoituksen ja alueen pelastusviranomaisen on kirjallisesti kehottanut kohteen omistajaa, haltijaa tai toiminnanharjoittajaa korjaamaan laitteen tai ryhtymään muihin tarpeellisiin toimenpiteisiin erheellisten paloilmoitusten estämiseksi. Edellä 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetut maksut saadaan periä kohteen omistajalta, haltijalta tai toiminnanharjoittajalta.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut maksut ovat suoraan ulosottokelpoisia. Niiden perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007). Jos toimenpiteestä määrättyä maksua ei ole suoritettu eräpäivänä, saadaan viivästyneelle määrälle periä vuotuista viivästyskorkoa enintään korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan. Eräpäivä voi olla aikaisintaan kahden viikon kuluttua maksun määräytymisen perusteena olevan palvelun saamisesta. Viivästyskoron sijasta viranomaisen voi periä viiden euron suuruisen viivästysmaksun, jos viivästyskoron määrä jää tätä pienemmäksi.

99 § (Poist.)

Metsä- ja maastopalojen sammutuskustannukset

~~Jos metsä- tai maastopalo on ulottunut useamman maakunnan alueelle, sammutuskustannukset maksaa se pelastuslaitos, jonka alueella palo on saanut alkunsa, jollei toisin sovita. Muiden pelastuslaitosten on korvattava näistä kustannuksista osuutensa palaneen pinta-alan tai muun kohtuullisen perusteen mukaan.~~

99 a §

Öljy- ja aluskemikaalivahingon torjuntakustannusten korvaaminen

Öljyvahingon ja aluskemikaalivahingon torjumisesta vastaavalla viranomaisella sekä siihen osallistuneella tai siihen virka-apua antaneella viranomaisella on oikeus saada vahingon torjunnasta aiheutuneista kustannuksista korvaus vahingosta vastuulliselta tai hänen vakuutusenantajaltaan sen mukaisesti kuin ympäristövahinkojen korvaamisesta annetussa laissa (737/1994), me-

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

rilaisissa (674/1994), liikennevakuutuslaissa (460/2016), raideliikennevastuulaissa (113/1999) tai muussa laissa säädetään.

Öljyvahingon torjumisesta vastaavan viranomaisen sekä siihen osallistuneen tai siihen virka-apua antaneen viranomaisen oikeudesta saada korvaus öljyvahinkojen torjuntakustannuksista öljysuojarahastosta säädetään öljysuojarahastosta annetussa laissa (1406/2004). Torjumisesta vastaavan viranomaisen sekä siihen osallistuneen tai siihen virka-apua antaneen viranomaisen oikeuteen saada korvaus kansainvälisestä öljyvahinkojen korvausrahastosta sovelletaan, mitä siitä on Suomea sitovasti sovittu.

Öljyvahingon torjumisesta vastaava Rajavartiolaitos tai pelastuslaitos maksaa torjuntatoimista aiheutuvat kustannukset kuitenkin siihen saakka, kunnes 1 tai 2 momentissa tarkoitettu korvaus on saatu. Sisäministeriö maksaa vastaavasti aluskemikaalivahingon torjunnasta aiheutuvat kustannukset.

Tämän lain 102 §:n nojalla öljyvahingon torjumisesta vastaavan viranomaisen varoista korvausta saaneen oikeus saada korvausta vahingosta vastuussa olevalta siirtyy torjumisesta vastaavalle viranomaiselle siltä osin kuin korvausta on maksettu.

Tämän lain 103 §:n nojalla valtiolta korvausta saaneen oikeus saada korvausta vahingosta vastuussa olevalta siirtyy valtiolle siltä osin kuin korvausta on maksettu.

99 b §

Pelastustyössä aiheutuneen vahingon korvaaminen

Jos alukselle, sen lastille tai muulle siinä olevalle omaisuudelle on 36 b §:ssä tarkoitettussa tapauksessa aiheutettu enemmän vahinkoa kuin mitä pelastustyötä tavanomaisesti suoritettaessa olisi ollut odotettavissa eikä kenenkään muun voida katsoa olevan korvausvelvollinen, korvaa ylimenevän osan valtio.

100 §

Valtionavustus

Kunnalle voidaan myöntää valtion talousarviossa päätetyissä rajoissa harkinnanvaraista avustusta väestönsuojelutoimenpiteistä aiheutuviin kustannuksiin, jos ne muodostuvat sille erityisen raskaiksi.

Avustukseen sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001).

102 §

Pelastustehtävästä maksettavat korvaukset ja palkkiot

Pelastuslaitos tai Rajavartiolaitos suorittaa korvauksen turmeltuneista tai hävinneistä henkilökohtaisista vaatteista, varusteista ja työvälineistä sille, joka on:

- 1) ryhtynyt omatoimisiin pelastustoimenpiteisiin 3 §:ssä säädetyn toimintavelvollisuuden perusteella;
- 2) osallistunut pelastustoimintaan sopimuspalokunnan tai muun sopimuksen tehneen yhteisön jäsenenä;

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

- 3) määrätty avustamaan pelastustoiminnassa 37 §:n 1 momentin mukaisesti; tai
- 4) vapaaehtoisesti osallistunut pelastustoimintaan 51 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Edellä 1 momentissa tarkoitettun korvauksen maksamisen edellytyksenä on, että vahingosta on ensi tilassa ilmoitettu pelastustoiminnan johtajalle tai pelastuslaitokselle. Korvausta on haettava kirjallisesti kolmen kuukauden kuluessa vahingon tapahtumisesta.

Pelastuslaitos tai Rajavartiolaitos maksaa pelastustoiminnassa 37 §:n 1 momentin mukaisesti avustamaan määrätylle henkilölle kohtuullisen palkkion.

103 §

Pelastustoiminnassa sattuneen tapaturman ja ammattitaudin korvaaminen

Pelastustoiminnassa tai väestönsuojelutehtävissä sattuneesta tapaturmasta tai siinä saadusta ammattitaudista suoritetaan korvausta valtion varoista samojen perusteiden mukaan kuin työtapaturma- ja ammattitautilaisissa (459/2015) säädetään työtapaturmasta ja ammattitaudista. Korvaus suoritetaan vain siltä osin kuin vahingoittuneella ei ole oikeutta vähintään samansuuruiseen korvaukseen muun lain mukaan. Korvausta suoritetaan niille, jotka:

- 1) ovat 3 §:ssä säädetyn toimintavelvollisuuden perusteella ryhtyneet omatoimisiin pelastustoimenpiteisiin;
- 2) kuuluvat sopimuspalokuntaan tai muuhun sopimuksen tehneeseen yhteisöön mutta eivät ole oikeutettuja korvauksiin työtapaturma- ja ammattitautilain mukaan;
- 3) on 37 §:n 1 momentin mukaisesti määrätty avustamaan pelastustoiminnassa;
- 4) ovat vapaaehtoisesti osallistuneet pelastustoimintaan 51 §:ssä tarkoitetulla tavalla; tai
- 5) on 67 §:n perusteella määrätty väestönsuojelukoulutukseen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu korvaus maksetaan kuitenkin aina, jos tapaturma on sattunut tai ammattitauti aiheutunut käytettäessä teollisuus- tai laitospalokuntaa pelastustoimintaan laitoksen ulkopuolella.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös sopimuspalokunnan ja muun sopimuksen tehneen yhteisön tämän lain mukaista koulutustoimintaa ja sopimuksen mukaisiin tehtäviin liittyvää kiinteistön ja kaluston hoitoa sekä ensivastetoimintaa.

Asian, joka koskee korvauksen suorittamista tämän pykälän nojalla valtion varoista, käsittelee Valtiokonttori. Korvausasian käsittelyyn ja muutoksenhakuun korvausasiassa annettuun päätökseen sovelletaan työtapaturma- ja ammattitautilain säännöksiä.

104 § (Poist.)

Muutoksenhaku

~~Tämän lain 59 §:n 3 momentin nojalla tehtyyn nuohouksesta perittävää maksua koskevaan päätökseen ja 96 §:n 2 momentin nojalla tehtyyn perittävien maksujen suuruutta koskevaan päätökseen saa hakea muutosta siten kuin kuntalaissa (410/2015) säädetään.~~

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

105 §

Uhkasakko ja teettämisuhka

Joka

1) laiminlyö 11 §:n 1 momentissa säädetyn velvollisuuden merkitä pelastustie asianmukaisesti,
2) laiminlyö 12 §:n 1 momentissa säädetyn velvollisuuden pitää sammutus-, pelastus- ja torjuntakalusto, sammutus- ja pelastustyötä helpottavat laitteet ja palonilmaisulaitteet sekä muut hälytys- ja onnettomuuden vaaraa ilmaisevat laitteet, poistumisreittien opasteet ja valaistuksen tai väestönsuojien varusteet ja laitteet toimintakunnossa sekä huollettuina ja tarkastettuina asianmukaisesti,

3) laiminlyö 13 §:ssä säädetyn velvollisuuden huolehtia ~~nuohouksesta ja ilmanvaihtokanavien tai~~ -laitteiden huollosta tai puhdistamisesta taikka 13 a tai 13 b §:ssä säädetyn velvollisuuden huolehtia tulisijan ja savuhormin kunnossapidosta, nuohouksesta tai tikkaiden, kattokulkuteiden tai turvavarusteiden pitämisestä kunnossa,

4) laiminlyö 15 §:ssä säädetyn velvollisuuden laatia pelastussuunnitelma,

5) laiminlyö 17 §:ssä säädetyn velvollisuuden varustaa asunto, majoitustilat, hoitolaitos tai palvelu- ja tukiasumiseen kuuluvat tilat palovaroittimilla tai muilla laitteilla, jotka mahdollisimman aikaisin havaitsevat alkavan tulipalon ja varoittavat siitä,

6) laiminlyö 19 §:ssä säädetyn velvollisuuden laatia poistumisturvallisuusselvitys ja jättää toimittamatta sen pelastusviranomaiselle ja rakennusvalvontaviranomaiselle,

7) laiminlyö 20 §:ssä säädetyn velvollisuuden laatia poistumisturvallisuuden toteuttamissuunnitelma asetetussa määräajassa,

8) laiminlyö 48 §:ssä säädetyn velvollisuuden laatia erityistä vaaraa aiheuttavan kohteen ulkoinen pelastussuunnitelma, tiedottaa suunnitelmasta tai järjestää harjoituksia suunnitelman toimuuden varmistamiseksi,

9) laiminlyö 71 §:ssä säädetyn väestönsuojan rakentamisvelvollisuuden,

10) laiminlyö 72 §:ssä säädetyn väestönsuojan kunnostamisvelvollisuuden muutos- ja korjaustyön yhteydessä,

11) laiminlyö 81 §:ssä säädetyn korjausmääräyksen noudattamisen,

12) ei noudata tai toteuta 82 §:n mukaisesti määrättyjä erityisiä turvallisuusvaatimuksia,

13) vastustaa 108 §:ssä tarkoitettujen pelastustoimen tarvitsemien laitteiden sijoittamista rakennukseen tai rakennelmaan,

14) laiminlyö velvollisuuden hankkia ja pitää toimintakunnossa pelastusviranomaisen 109 §:n nojalla määräämiä viranomaisverkon käytettävyyttä varmistavia laitteita, taikka

15) laiminlyö 22 a—22 c §:ssä säädetyn velvollisuuden varautua öljyvahingon tai aluskemikaalivahingon torjuntaan,

voidaan asianomaisen pelastusviranomaisen päätöksellä velvoittaa määräajassa oikaisemaan se, mitä on tehty tai lyöty laimin; edellä 8 kohdassa tarkoitettussa asiassa päätöksen tekee kuitenkin aluehallintovirasto.

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

106 §

Rangaistukset

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

- 1) laiminlyö 3 §:ssä säädetyn toimintavelvollisuuden,
- 2) olennaisesti laiminlyö 4 §:n 1 momentissa säädetyn velvollisuuden osoittaa huolellisuutta tulipalon tai muun onnettomuuden vaaran ja vahingon välttämiseksi,
- 3) rikkoo 6 §:ssä säädettyä avotulen sytyttämiskieltoa,
- 4) kulottaa metsämaata ilman 7 §:n 2 momentissa tarkoitetun metsäammattilaisen valvontaa,
- 5) laiminlyö 8 §:ssä säädetyn velvollisuuden ilmoittaa pelastuslaitokselle kulotuksesta,
- 6) jättää noudattamatta 9 §:ssä säädettyjä palo- tai poistumisturvallisuusvaatimuksia tai säilyttää pykälässä säädetyn vastaisesti helposti syttyvää materiaalia tai muuta tavaraa,
- 7) laiminlyö 10 §:ssä säädetyn velvollisuuden huolehtia rakennusten uloskäytävistä tai kulkureiteistä, rikkoo kieltoa säilyttää uloskäytävillä ja kulkureiteillä tavaraa tai laiminlyö velvollisuuden tarvittaessa merkitä ja valaista uloskäytävät ja kulkureitit asianmukaisesti,
- 8) laiminlyö 11 §:ssä säädetyn velvollisuuden pitää pelastustiet ajokelpoisina ja esteettöminä tai rikkoo kieltoa pysäköidä pelastustielle tai asettaa sille muutakaan estettä,
- 9) laiminlyö 16 §:ssä säädetyn velvollisuuden toimittaa yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma pelastusviranomaiselle määräajassa,
- 10) laiminlyö 22 §:ssä säädetyn velvollisuuden keskeyttää turvetuotanto,
- 11) laiminlyö 37 §:n 1 momentissa tarkoitetun velvollisuuden osallistua pelastustoimintaan,
- 12) rikkoo 37 §:n 4 momentissa säädettyä kieltoa lähteä palo- tai onnettomuuspaikalta,
- 13) laiminlyö 61 §:ssä säädetyn velvollisuuden **mainita nuohoustodistuksessa** tulisijoissa ja savuhormeissa **havaitut viat ja puutteet**,
- 14) laiminlyö 62 §:ssä säädetyn velvollisuuden **ilmoittaa pelastuslaitokselle tulisijoissa tai savuhormeissa havaitut tulipalon vaaraa aiheuttavat vakavat viat tai puutteet** taikka
- 15) laiminlyö 80 §:n 2 momentissa säädetyn velvollisuuden esittää siinä tarkoitetut asiakirjat, on tuomittava, jollei tekoa ole pidettävä vähäisenä tai jollei teosta muualla säädetä ankarampaa rangaistusta, *pelastusrikkomuksesta* sakkoon.

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö 67 §:n mukaisen velvollisuuden osallistua koulutukseen, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *väestönsuojelurikkomuksesta* sakkoon.

Rangaistus pelastustoimen laiminlyönnistä säädetään rikoslain 21 luvun 15 §:ssä ja tulen vaaromattomasta käsittelystä rikoslain 44 luvun 12 §:ssä.

Pysäköintivirhemaksusta pelastustielle pysäköimisen seuraamuksena säädetään erikseen.

Joka laiminlyö 22 a—22 c §:ssä tarkoitetun suunnitelman laatimisen tai tarvikkeiden ja kaluston hankkimisen on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *öljyntorjuntarikkomuksesta* sakkoon.

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

107 §

Onnettomuuden tutkinta

Sisäministeriön määräyksestä voidaan palon tai muun onnettomuuden selvittämiseksi suorittaa erityinen tutkinta. Sisäministeriö voi asettaa tutkinnan suorittamista varten tutkintalautakunnan.

Tutkintalautakunnassa on puheenjohtaja ja tarvittaessa varapuheenjohtaja sekä tarpeellinen määrä jäseniä. Sisäministeriö voi tutkintalautakunnan ehdotuksesta kutsua yhden tai useamman pysyvän asiantuntijan osallistumaan tutkintaan.

~~108 § (Poist.)~~

~~*Pelastustoimen laitteiden sijoittaminen rakennukseen*~~

~~Maakunnan pelastusviranomaisella on oikeus sijoittaa rakennukseen tai rakennelmaan pelastustoimen tarvitsemia laitteita. Rakennuksen tai rakennelman omistajaa ja haltijaa tulee kuulla ennen laitteiden sijoittamista. Laitteiden sijoittamiseen sovelletaan, mitä maankäyttö- ja rakennuslain 161—163 §:ssä säädetään yhdyskuntateknisten laitteiden sijoittamisesta.~~

109 §

Viranomaisverkon käytettävyyttä koskevat erityiset vaatimukset

Jos sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 250 §:n 1 momentissa tarkoitettun viranomaisverkon käytettävyys rakennuksessa tai rakennelmassa, jossa on tavanomaista suurempi henkilöturvallisuusriski, on estynyt rakennuksesta tai rakennelmasta johtuvasta rakenteellisesta syystä ja viranomaisverkon käytettävyys ei ole riittävä pelastustoiminnan asianmukaiseksi suorittamiseksi, alueen pelastusviranomainen voi määrätä rakennuksen tai rakennelman omistajan hankkimaan välttämättömiä viranomaisverkon käytettävyyttä varmistavia laitteita ja pitää ne toimintakunnossa.

110 §

Pelastusviranomaisen henkilökortti

Pelastusviranomaisella on oltava virkatehtävissään mukana virka-aseman tunnisteeksi tarkoitettu sisäministeriön vahvistama henkilökortti.

Sisäministeriön asetuksella annetaan säännökset pelastusviranomaisen henkilökortin tietosäilytyksestä ja valmistamisesta sekä henkilökortin tilaamisesta ja palauttamisesta.

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

111 §

Pelastustoimen virkapuku ja pelastustoimen suoja-asujen tunnuksiset

Sopimuspalokunnan sekä muun vapaaehtoisen palokunnan, laitospalokunnan, teollisuuspalokunnan ja sotilaspalokunnan henkilöstöön kuuluvalla on oikeus käyttää edellä 1 momentissa tarkoitettua pelastustoimen virkapukua palokuntapukuna. Pelastusalan koulutus-, neuvonta- ja valistustehtävissä toimivan yhdistyksen henkilöstöllä on oikeus käyttää pelastustoimen virkapukua palokuntapukuna, mikäli sisäministeriö niin päättää.

Puolustusvoimien palotarkastuksista huolehtivilla Puolustusvoimien virkamiehillä on oikeus käyttää edellä 1 momentissa tarkoitettua pelastustoimen virkapukua Puolustusvoimien pelastushenkilöstön virkapukuna. Sisäministeriö ja Pääesikunta sopivat Puolustusvoimien pelastushenkilöstön virkapuvussa käytettävistä virka-asematunnuksista ja muista tunnuksista.

Sisäministeriön asetuksella annetaan säännöksiä pelastustoimen virkapuvusta, siihen kuuluvista virka-asematunnuksista ja muista tunnuksista sekä tarkempia säännöksiä puvun käyttämisestä. Edellä 2 momentissa tarkoitettussa opiskelijapuvussa ja 3 momentissa tarkoitettussa palokuntapuvussa ei saa käyttää virka-asematunnuksia tai muita viranomaisasemaa kuvaavia tunnuksia. Palokuntapuvun ja opiskelijapuvun on oltava erotettavissa pelastustoimen virkapuvusta. Sisäministeriön asetuksella säädetään palokuntapuvun ja opiskelijapuvun merkitsemisestä ja tunnistuksen käytöstä. Pelastustoimen palveluksesta eläkkeelle jääneen henkilön oikeudesta käyttää pelastustoimen virkapukua pelastustoimen yhteisöjen tilaisuuksissa voidaan säätää sisäasiainministeriön asetuksella. Sisäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pelastustoiminnan johtajan tunnuksista pelastustoimen suoja-asuissa sekä muista pelastustoiminnassa käytettävistä suoja-asujen tunnuksista.

111 a §

Öljyvahinkojen jälkitorjunta

Öljyvahinkojen jälkitorjunnan yleinen ohjaus, seuranta ja kehittäminen kuuluu ympäristöministeriölle.

Kunta vastaa tarvittaessa jälkitorjunnasta alueellaan. Kunnan eri viranomaisten ja laitosten tulee tarvittaessa osallistua jälkitorjuntaan.

Jälkitorjuntaa johtaa asianomaisen kunnan määräämä viranomainen. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ohjaa ja sovittaa yhteen jälkitorjuntatöitä, jos torjunta ulottuu usean kunnan alueelle.

Mitä 36 §:n 2 momentissa ja 36 a §:ssä säädetään pelastustoiminnan johtajan toimivaltuuksista, koskee myös jälkitorjuntaa johtavaa viranomaista.

Mitä 89 a ja 89 b §:ssä säädetään öljy- ja aluskemikaalivahinkojen pelastustoimintaa johtavan viranomaisen tiedonsaantioikeudesta, koskee myös jälkitorjuntaa johtavaa viranomaista.

Mitä 99 a §:n 1 momentissa säädetään viranomaisten oikeudesta saada korvaus öljyvahingon ja aluskemikaalivahingon torjunnasta aiheutuneista kustannuksista, sovelletaan myös kunnan oikeuteen saada korvaus jälkitorjunnasta aiheutuneista kustannuksista. Kunnan oikeudesta saada korvaus jälkitorjunnan kustannuksista öljysuojarahastosta säädetään öljysuojarahastosta annetussa laissa.

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain 47 §:ssä tarkoitetut pelastustoimen suunnitelmat on päivitettävä ja tarvittaessa uusittava ja 65 §:ssä tarkoitetut väestönsuojelua koskevat suunnitelmat laadittava vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

Tämän lain 71 §:n 1 momentin säännöstä väestönsuojan rakentamisvelvollisuudesta uudisrakentamisen yhteydessä sovelletaan sellaiseenkin rakennushankkeeseen, johon rakennuslupa on haettu jo ennen tämän lain voimaantuloa sen jälkeen, kun laki on vahvistettu, jos tämän lain soveltaminen johtaa rakennuksen omistajan kannalta lievempiin väestönsuojan rakentamista koskeviin vaatimuksiin.

Pelastustoimen sivutoiminen henkilö tai sopimushenkilöstöön kuuluva, jolla on tämän lain voimaan tullessa kelpoisuus pelastustoimen sivutoimiseksi henkilöksi tai sopimushenkilöstön tehtäviin, on edelleen kelpoinen toimimaan vastaavassa tehtävässä.

2.

Laki

Pelastusopistosta annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Pelastusopistosta annetun lain (607/2006) 1 § ja

lisätään 2 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 472/2008, uusi 3 momentti seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään valtion ylläpitämän sisäministeriön alaisen Pelastusopiston tehtävistä ja hallinnosta, Pelastusopistossa annettavasta koulutuksesta sekä opiskelijoiden oikeuksista ja velvollisuuksista.

2 §

Pelastusopiston tehtävät

Pelastusopiston tehtävänä on myös vastata pelastustoimintaan osallistuvan sivutoimisen henkilöstön sekä pelastuslain 2 a §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetun sopimuspalokunnan ja muun

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

sopimuksen tehneen yhteisön henkilöstön opetussuunnitelman valmistelusta, ylläpidosta ja kehittämisestä, kouluttajakoulutuksesta, kouluttajarekisterin ylläpidosta sekä opetusmateriaalin tuottamisesta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

3.

Laki

palosuojelurahastolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan palosuojelurahastolain (306/2003) 5, 10 ja 12 §, 13 §:n 3 momentti ja 18 §:n 2 momentin suomenkielinen sanamuoto, sellaisina kuin niistä on 5 § laissa 1422/2009 ja ~~14 §:n 2 momentti laissa 1057/2006~~, seuraavasti:

5 §

Palosuojelumaksun tilitys

Aluehallintoviraston on suoritettava palosuojelumaksut palosuojelurahastoon maksuunpanon toimittamista koskevan kalenterivuoden loppuun mennessä. Edellä 2 §:n 2 momentissa tarkoitettun vakuutusenvälittäjän on suoritettava palosuojelumaksu oma-aloitteisesti sisäministeriön määräämään maksupaikkaan viimeistään 15 päivänä syyskuuta.

10 §

Palosuojelurahaston hallinto

Palosuojelurahasto on sisäministeriön hoidossa ja valvonnassa. Palosuojelurahaston toiminnan yleinen ohjaus ja valvonta kuuluu sisäministeriölle. Ministeriöllä on oikeus antaa rahaston hallinnon järjestämistä ja rahaston talouden hoitoa koskevia yleisiä määräyksiä. Sisäministeriön tehtävänä on erityisesti valvoa rahaston taloutta ja toimintaa sekä kirjanpidon asianmukaista hoitamista. Sisäministeriöllä on oikeus saada rahastolta kaikki tarvittavat tiedot ja selvitykset.

Sisäministeriö hyväksyy rahaston tulostavoitteet rahaston hallituksen esityksestä.

Palosuojelurahastossa voi olla sisäministeriön palveluksessa olevaa henkilöstöä rahaston varojen puitteissa.

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

Palosuojelurahaston hallinnosta sekä talouden ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä huolehtii rahaston hallitus. Hallituksen tehtävänä on päättää rahaston toiminnan ja talouden kannalta merkityksellisistä ja laajakantoisista asioista sekä huolehtia kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä. Hallituksen tehtävänä on erityisesti:

- 1) päättää rahaston toiminta- ja taloussuunnitelmasta;
- 2) päättää rahaston talousarviosta ja varojen käyttösuunnitelmasta;
- 3) päättää rahastosta myönnettävistä avustuksista ja muusta rahoituksesta tulostavoitteiden puitteissa;
- 4) huolehtia rahaston maksuvalmiudesta;
- 5) hyväksyä ja allekirjoittaa rahaston tilinpäätös ja toimittaa se sisäministeriölle; sekä
- 6) tehdä ehdotus sisäministeriölle rahaston ylijäämän käyttämisestä tai alijäämän kattamisesta rahaston varoista.

Palosuojelurahaston hallitukseen kuuluu hallituksen puheenjohtaja sekä seitsemän jäsentä, joilla jokaisella on henkilökohtainen varajäsen. Sisäministeriö nimeää hallituksen puheenjohtajan sekä jäsenet ja varajäsenet kerrallaan kolmen vuoden toimikaudeksi. Sisäministeriö vapauttaa hallituksen tai sen puheenjohtajan, jäsenen taikka varajäsenen tehtävästään.

Hallituksen ja rahaston henkilöstön palkkaukset ja muut toiminnasta aiheutuvat hallintomenot suoritetaan palosuojelurahaston varoista.

12 §

Kirjanpito, maksuliike ja tilinpäätös

Palosuojelurahaston kirjanpidon, maksuliikkeen, muun laskentatoimen ja tilinpäätöksen osalta noudatetaan valtion talousarviosta annettua lakia (423/1988) ja sen nojalla annettuja säännöksiä.

Sisäministeriö päättää rahaston tilinpäätöksen vahvistamisesta, rahaston ylijäämän käyttämisestä ja alijäämän kattamisesta rahaston varoista sekä muista toimenpiteistä, joihin rahaston tilinpäätös antaa aihetta. Sisäministeriö hankkii rahaston tilintarkastajien lausunnon lisäksi päätöksensä perustaksi tarvittavat tiedot ja selvitykset rahaston taloudesta ja toiminnasta.

13 §

Tilintarkastus

Jos tilintarkastaja kesken tilikauden havaitsee merkittävää huomauttamista palosuojelurahaston hallinnosta ja taloudesta, on asiasta viipymättä ilmoitettava rahaston hallitukselle ja sisäministeriölle.

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

~~14 § (Poist.)~~

~~Avustukset ja muu rahoitus~~

~~Palosuojelurahastosta voidaan myöntää yleisavustusta ja erityisavustuksia pelastusalan järjestöille ja muille vastaaville yhteisöille sekä erityisavustuksia kunnille, maakunnille ja sopimuspaikokunnille.~~

18 §

Tarkemmat säännökset

Sisäministeriön asetuksella annetaan tarvittaessa tarkempia säännöksiä palosuojelurahaston työjärjestyksestä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

Valiokunta ehdottaa hallituksen esityksen HE 138/2018 vp mukaisesti, että hallituksen esitykseen HE 18/2018 vp sisältyvä 4. lakiehdotus hylätään.

Valiokunta ehdottaa hallituksen esityksen HE 138/2018 vp mukaisesti, että hallituksen esitykseen HE 18/2018 vp sisältyvä 5. lakiehdotus hylätään.

Valiokunta ehdottaa hallituksen esityksen HE 138/2018 vp mukaisesti, että hallituksen esitykseen HE 18/2018 vp sisältyvä 6. lakiehdotus hylätään.

Valiokunta ehdottaa hallituksen esityksen HE 138/2018 vp mukaisesti, että hallituksen esitykseen HE 18/2018 vp sisältyvä 7. lakiehdotus hylätään.

8.

Laki

meripelastuslain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan meripelastuslain (1145/2001) 4 §:n 1 ja 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 1 momentti laissa 752/2014 ja 2 momentti laissa 1660/2009 ja 752/2014 laissa /, seuraavasti:

4 §

Muut meripelastukseen osallistuvat viranomaiset ja toimijat

Hätäkeskuslaitos, Ilmatieteen laitos, pelastuslaissa (379/2011) tarkoitettu alueen pelastusviranomainen, Liikenne- ja viestintävirasto, Väylävirasto, poliisi, Puolustusvoimat, sosiaali- ja terveysviranomaiset, Tulli ja ympäristöviranomaiset (*muu meripelastusviranomainen*) ovat Rajavartiolaitoksen ohella velvollisia osallistumaan korvauksetta meripelastustoimen tehtäviin, jos se on niiden toimialaan kuuluvien tehtävien kannalta perusteltua taikka jos se vaaratilanteen vakavuus ja erityisluonne huomioon ottaen on tarpeen, eikä meripelastustoimen tehtävän suorittaminen merkittäväällä tavalla vaaranna viranomaisen muun tärkeän lakisääteisen tehtävän suorittamista.

Muiden meripelastusviranomaisten tehtävät meripelastustoimessa ovat seuraavat:

- 1) Hätäkeskuslaitos osallistuu etsintä- ja pelastusyksiköiden sekä meripelastustoimen tehtäviin osallistuvan henkilöstön hälyttämiseen sen mukaan kuin siitä erikseen sovitaan;
- 2) Liikenne- ja viestintävirasto vastaa alusturvallisuudesta ja sen kehittämisestä sekä antaa Rajavartiolaitoksen käyttöön toimialaansa kuuluvaa asiantuntemusta;
- 3) Ilmatieteen laitos antaa Rajavartiolaitoksen käyttöön toimialaansa kuuluvaa asiantuntemusta sekä tuottaa Rajavartiolaitokselle meripelastustoimen tarvitsemat sää- ja meripalvelut;

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

4) Väylävirasto vastaa väyläverkosta ja sen kehittamisestä sekä alusliikennepalvelulaissa (623/2005) tarkoitetun alusliikennepalvelun järjestämisestä, toimittaa Rajavartiolaitokselle ajantasaista meritilannekuvaa alusliikenteestä ja toimeenpanee Rajavartiolaitoksen tekemiä alusliikennettä koskevia päätöksiä alusliikennepalvelun tarjoajan avustamana sekä osallistuu etsintä- ja pelastustoimintaan tarjoamalla käytettäväksi sille kuuluvaa henkilöstöä ja kalustoa;

5) alueen pelastustoimi, poliisi ja Tulli osallistuvat etsintä- ja pelastustoimintaan tarjoamalla käytettäväksi niille kuuluvaa henkilöstöä ja kalustoa; alueen pelastustoimi osallistuu pelastustoimen erikoiskoulutetun meritoimintaryhmän toimintaan, jos tästä on alueen pelastustoimen ja Rajavartiolaitoksen kesken erikseen sovittu;

6) Puolustusvoimat valvoo merialuetta onnettomuus- ja vaaratilanteiden havaitsemiseksi ja paikantamiseksi alueellisen koskemattomuuden valvontaan liittyen sekä osallistuu etsintä- ja pelastustoimintaan tarjoamalla käytettäväksi sille kuuluvaa erityisasiantuntemusta, henkilöstöä ja kalustoa;

7) sosiaali- ja terveysviranomaiset vastaavat ensihoitopalvelun järjestämisestä sekä puhelinvälitteisten lääkäripalveluiden tuottamisesta;

8) ympäristöviranomaiset antavat Rajavartiolaitoksen käyttöön toimialaansa kuuluvaa asiantuntemusta.

Tämä laki tulee voimaan _____
päivänä _____
kuuta 20 ____.

9.

Laki

merenkulun ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan merenkulun ympäristönsuojelulain (1672/2009) 12 luvun 3 § ja
muutetaan 12 luvun 6 §:n 1 momentti ja 14 §:n 2 momentti seuraavasti:

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

12 luku

Valvonta ja hallintopakko

6 §

Rajavartiolaitoksen valvontatehtävät

Rajavartiolaitos on johtava valvontaviranomainen valvonnassa, joka koskee aluksesta veteen menevistä päästöistä tässä laissa ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista Suomen aluevesillä ja talousvyöhykkeellä.

14 §

Vakuuden asettaminen

Vakuuden asettamisesta ja sen määrästä päättää sisäministeriö. Päätökseen haetaan muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta. Hallinto-oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Vakuuden tallettamisesta on voimassa, mitä rahan, arvo-osuuksien, arvopaperien tai asiakirjain tallettamisesta velan maksuna tai vapautumiseksi muusta suoritusvelvollisuudesta annetussa laissa säädetään. Vakuus on palautettava sen asettajalle, kun edellytyksiä sen pitämiselle ei enää ole.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

Valiokunnan mietintö HaVM 19/2018 vp

Valiokunta ehdottaa hallituksen esityksen HE 138/2018 vp mukaisesti, että hallituksen esitykseen HE 18/2018 vp sisältyvä 10. lakiehdotus hylätään.

11.

Laki

öljyvahinkojen torjuntalain kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan öljyvahinkojen torjuntalaki (1673/2009).

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.

Helsingissä 5.12.2018

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Juho Eerola ps
jäsen Pertti Hakanen kesk
jäsen Antti Kurvinen kesk
jäsen Sirpa Paatero sd
jäsen Olli-Poika Parviainen vihr
jäsen Juha Pylväs kesk
jäsen Veera Ruoho kok
jäsen Wille Rydman kok
jäsen Joonas Räsänen sd
jäsen Vesa-Matti Saarakkala sin
jäsen Matti Semi vas
jäsen Mari-Leena Talvitie kok
jäsen Tapani Tölli kesk
varajäsen Laura Huhtasaari ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

istuntoasiainneuvos Henri Helo